

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra divadelních, filmových a mediálních studií

Ondřej Ševčík

(Teorie a dějiny dramatických umění, bakalářské prezenční studium)

Divadlo Dostavník Přerov a jeho muzikálová tvorba po roce 1989

(Bakalářská diplomová práce)

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Tatjana Lazorčáková, Ph.D.

Olomouc 2011

V první řadě bych chtěl poděkovat Doc. PhDr. Tatjaně Lazorčákové, Ph.D. za trpělivost, odborné připomínky a rady při volbě tématu bakalářské práce. Mé poděkování patří rovněž Vlastě Hartlové, Richardu Pogodovi a Ivo Kolaříkovi za jejich ochotu při rozhovorech a poskytnutí cenného dobového materiálu. Za pomoc při vyhledávání a zpřístupňování archivních pramenů děkuji všem zaměstnancům Státního okresního archivu Olomouc. Za psychickou podporu v čase tvorby bakalářské práce děkuji Elišce Malečkové.

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci 1. 5. 2011

.....

Ondřej Ševčík

OBSAH

1.	Úvod	5
2.	Historický kontext.	8
2. 1.	Divadlo Dostavník Přerov.	9
2. 1. 1.	Prehistorie.	9
2. 1. 2.	Vývoj do roku 1989.	10
2. 1. 3.	Vývoj po roce 1989.	13
2. 2.	Amatérské studio Státního divadla Oldřicha Stibora v Olomouci	17
2. 2. 1.	Působení Pavla Dostála a Richarda Pogody.	17
2. 2. 2.	<i>Princ a chud'as</i> (1974)	19
2. 2. 3.	<i>David a Dominika</i> (1970).	23
3.	Analýza vybraných inscenací Divadla Dostavník Přerov.	26
3. 1.	<i>Princ a chud'as</i> (2004)	26
3. 1. 1.	Dramatický text, herectví.	27
3. 1. 2.	Hudební složka.	31
3. 1. 3.	Choreografie.	32
3. 1. 4.	Scénografie.	33
3. 2.	<i>Klášterní tajemství aneb David a Dominika</i> (2006)	34
3. 2. 1.	Dramatický text, herectví.	35
3. 2. 2.	Hudební složka.	38
3. 2. 3.	Choreografie.	40
3. 2. 4.	Scénografie.	41
4.	Závěr	42

5.	Zdroje	43
5. 1.	Literatura	43
5. 2.	Prameny	45
5. 2. 1.	Publikované prameny	45
5. 2. 2.	Webové stránky	46
5. 2. 3.	Archivní prameny	46
5. 2. 4.	Orální prameny	47
5. 2. 5.	Audiovizuální prameny	47
5. 3.	Použité zkratky	47
6.	Dokumentační příloha	48
6. 1.	Písemná příloha	48
6. 1. 1.	Tabulky	48
6. 1. 2.	Archivní materiály	56
6. 2.	Obrazová příloha	75
7.	Summary	83

1. ÚVOD

V předkládané bakalářské práci se věnuji Divadlu Dostavník Přerov a jeho muzikálové tvorbě po roce 1989. Svou pozornost primárně soustřeďuji na konkrétní muzikálové inscenace *David a Dominika* a *Princ a chud'as* autorské dvojice Pavel Dostál - Richard Pogoda, které vznikly v Amatérském studiu Státního divadla Oldřicha Stibora v Olomouci (dále také SDOS) v 70. letech. Oba tvůrci v 80. letech přešli do Divadla Dostavník v Přerově, kam s sebou přinesly i principy své dramaturgie a poetiky z předešlého působiště. Po roce 1989 Divadlo Dostavník výše zmíněné inscenace převzalo do svého repertoáru, avšak již bez aktivní spolupráce Pavla Dostála a Richarda Pogody.

Cílem bakalářské práce je postihnout proměnu inscenační poetiky původně autorských titulů, jež nastala pod novým režijním vedením. Značná část práce je proto zaměřena na historické kontexty jak Divadla Dostavník Přerov, tak Amatérského studia Státního divadla Oldřicha Stibora v Olomouci. Věnuji se specifčnosti obou souborů a obecnému společensko-kulturnímu prostředí, ze kterého vzešly, a ve kterém plnily svou uměleckou funkci.

Etapu po roce 1989 v zastoupení zmíněných divadelních inscenací komparuji s jejich předobrazy z let sedmdesátých. Mým zájmem tedy je, zda, případně jakým způsobem a nakolik se celospolečenská změna způsobena pádem komunistického režimu, projevila na případu určité umělecké oblasti a konkrétního divadelního souboru, Divadla Dostavník Přerov. Předkládaná bakalářská práce, jež komparuje vybrané autorské inscenace vzniklé v Amatérském studiu SDOS se znovu zinscenovanými v Divadle Dostavník Přerov, se tak stává dílčím příspěvkem k dějinám českého amatérského divadla.

Výchozím bodem výzkumné bakalářské práce je historiografický přístup, založený na vyhledání a následné analýze pramenů, popisu divadelní události a v závěru na interpretaci získaného obrazu. Během popisovaných činností uplatňuji kritické hledisko a na základě empirické metody, postupuji ve zkoumání konkrétního směrem k obecnému. Zdrojem ke zkoumání vytyčeného tématu práce je literatura a prameny. Z literárních zdrojů jsem nejvíc využil knihy *Čtyřicet muzikálových let Dostavníku a Ochotnické divadlo Přerovského regionu 1945-2000 aneb po stopách amatérského divadla na Přerovsku*, obě od autora Ivo Kolaříka. I přes svou značně popularizační a vzpomínkovou formu mi pomohly poznat v prvním případě historii Divadla Dostavník

a v druhém případě širší kontext amatérských divadel Přerovského regionu, z čehož jsem čerpal hlavně pro kapitolu o prehistorii Divadla Dostavník. K porozumění historie Amatérského studia SDOS přispěly publikace *Almanach - Moravské divadlo Olomouc 1920–2000* od kolektivu autorů Tatjany Lazorčákové aj. a *K netradičnímu divadlu na Moravě a ve Slezsku 60. – 80. let dvacátého století* autorů Tatjany Lazorčákové a Jana Roubala. Obě uvedené publikace obsahují samostatnou kapitolu o Amatérském studiu a byly tak neocenitelnou pomůckou jinak neshodně dostupných informací. K historickému a teoretickému náhledu do žánru muzikálu využívám poznatků Iva Osolobě, konkrétně v jeho publikacích *Muzikál je když ...* a *Divadlo, které mluví, zpívá a tančí*.

Při tvorbě bakalářské práce jsem pracoval s celou řadou primárních i sekundárních pramenů. Z primárních pramenných zdrojů jsem měl k dispozici dramatický scénář *David a Dominiky* v obou uvedených verzích a *Prince a chud'ase* uvedeného v Amatérském studiu SDOS. Scénář *Prince a chud'ase* jsem získal z Ústřední knihovny Univerzity Palackého v Olomouci. Zbylé dva scénáře k inscenacím *David a Dominiky* a *Kláštérního tajemství aneb David a Dominika* byly zapůjčeny z osobního archivu Vlasty Hartlové, režisérky pozdějšího uvedení. Dalšími primárními prameny byly programy k inscenacím a dokumenty, jež popisovaly okolnosti vzniku inscenace, např. výrobní náklady, autorský honorář a jiné smlouvy o dílo, sdělení ředitele k inscenačním úpravám, požárně bezpečnostní opatření během inscenace apod. Tyto archivní prameny byly dobře dostupné ve Státním okresním archivu v Olomouci a zpracované v samostatném fondu „Divadlo Oldřicha Stibora Olomouc“.

Sekundární prameny, se kterými jsem pracoval, byly následující: publikované prameny, tedy zdroje vzniklé přímo ve vztahu se zkoumaným problémem, byly uvedeny nejčastěji v odborných časopisech (*Amatérská scéna*), dobových periodikách (*Stráž lidu*, *Nová svoboda*, *Nové Přerovsko*) a festivalovém zpravodaji (Divadelní Máj v Krnově). Webové stránky jsem použil celkem dvakrát, v obou případech se jednalo o přehledně strukturovanou a obsáhlou „databázi českého amatérského divadla“, odkud jsem čerpal např. informace o vzniku Amatérského divadla zasazeného do celostátního kontextu. Orální prameny byly získány výzkumnou metodou založenou na rozhovoru s pamětníky. Nejvíce nápomocný byl v tomto směru Richard Pogoda, jenž s chutí odpovídal na mé dotazy a sám aktivně vzpomínal a připojoval své postřehy. Ivo Kolařík, spoluzakladatel Dostavníku a zároveň již starší pán, mě při našem rozhovoru odkazoval spíše na jím

sepsanou knihu o historii Divadla Dostavník, než na svou paměť. Třetí osobou byla choreografka *Prince a chud'ase* a režisérka a choreografka *Klástersního tajemství aneb David a Dominika*, Vlasta Hartlová. V našem rozhovoru ochotně popisovala především své pohnutky, které ji vedly k volbě textu *Davida a Dominiky* a své choreografické působení na inscenaci *Prince a chud'ase*. Audiovizuální prameny, tedy záznamy premiér inscenací na VHS kazetách, byly poskytnuty Ivo Kolaříkem. Byly pro mne zásadní v rámci vytvoření si konkrétnějšího obrazu o inscenačních složkách, které ostatní prameny neumožňují (obzvláště v *Princi a chud'asovi* byl audiovizuální záznam, kvůli jeho porovnávání s původním textem scénáře, nepostradatelný). Mám tím na mysli především hereckou složku, která zahrnuje jevištní mluvu, zpěv a pohyb či tanec v daných choreografiích. Z tohoto důvodu, analyzuji hereckou složku pouze v novějším nastudování Divadlem Dostavník a svou komparaci proto stavím hlavně na odlišnosti různých druhů dramatických textů.

2. HISTORICKÝ KONTEXT

Pro účely práce, která se zabývá muzikálovou tvorbou Divadla Dostavník po roce 1989 v komparaci s předešlou tvorbou Amatérského studia SDOS, je nutné načrtnout si vývoj žánru muzikál. Dle Iva Osolsobě, který se touto problematikou zabývá ve své publikaci *Muzikál je když...*, hledejme počátky muzikálu ve Spojených státech amerických, kde se jako takový vyvinul z lidové, ryze americké formy hudebního divadla tzv. minstrel show.¹ Počátky muzikálu, v rámci vývojové větve minstrel show, jsou ohraničeny datem 1843, kdy Dan Emmett spolu s dalšími třemi spolupracovníky vystoupil s improvizovanou estrádou *Virginia Minstrels*. Minstrel show byla v podstatě estrádně-varietní a hudebně-divadelní forma všestranných hudebníků, zpěváků, tanečníků a herců, která těžila hlavně z divácké obliby vyobrazení karikatury a parodie černošského projevu. Imitovala nejen mluvu, zpěv, pohyby apod., ale i vnější vizáž (načerněné tváře bělochů). Z tohoto žánru se později rozvinul nejen muzikál, ale i např. jazz. Spolu s komickými operami, dováženými z Evropy, lokální komedií a fraškou položila tak základy pro celou americkou hudební komedii, která se stala inspirací pro další hudebně-komediální žánry.² Tím byla např. hudební revue, která ve dvacátých letech takřka zcela zastínila ostatní žánry hudebního divadla. V logické návaznosti a „potřebě“ zdokonalování formy, vzniká žánr, jenž nese název, muzikál.

Revue v československých reáliích nesla název zcela nový, *Vest pocket revue*, tedy revue do kapsy od vesty, což byla i stejnojmenná, a zároveň první inscenace autorské dvojice Jiří Voskovec a Jan Werich v Osvobozeném divadle roku 1927. Epocha Osvobozeného divadla určovala v českých zemích, kterým směrem se bude ubírat nejenom divadlo hudební, ale také politické, naléhavě apelativní a dále s ostatními scénami divadelní avantgardy dvacátých a třicátých let, jako např. Burianovo D34, spoluvytvářela inspirační zdroj pro poetiku divadel vzniklých počátkem šedesátých let 20. toletí.

Do seskupení „divadel malých jevištních forem“ nebo též „malých divadel“, jak se těmto souborům a vývojové linii říká, patřila divadla jako např. Semafor, Reduta, Divadlo Na zábradlí a později volně navazující avantgardnější soubory Divadlo na provázku,

¹ Osolsobě, Ivo (1967): *Muzikál je, když...* . Praha: Editio Supraphon, s. 13.

² Osolsobě, Ivo (1967): *Muzikál je, když...* . Praha: Editio Supraphon. s. 13–16.

Studio Y, HaDivadlo, Činoherní studio v Ústí nad Labem pro které se ujal spíše termín autorská divadla.³

Divadlo, a pro výše uvedené to platí dvojnásob, se vždy vymezovalo vůči svému okolí, zaběhlým a často ustrnulým společenským normám. V dlouhém období následujícím po nastolení komunistické totalitní moci v roce 1948 se proměňovala společenská role divadel. Právě malá divadla se rodila z bytostné potřeby vyslovovat své postoje ke světu kolem a sdělit je tomu, kdo bude ochoten naslouchat. Malá divadla se již svým názvem vymezovala vůči těm velkým, institucionálně zakotveným, a mnohdy příliš konzervativním, a nezdědka kdy, poplatným vládnoucím garniturám. Malé tedy byly co do velikosti prostoru, ve kterém komunikovaly se svými diváky, tak i do počtu členů, většinou amatérů. Počátky vzniku tohoto druhu divadel, ve smyslu institucionálním, lze zařadit do souvislosti s rozmachem amatérských divadelních spolků na přelomu padesátých a šedesátých let, a s tím související potřeba hledání specifických divadelních principů a forem. Těmi byly kabarety, estrády, text-appealy a dále nejrůznější literární a literárně-hudební vystoupení, satirické skeče či taneční čísla. Amatérské nedostatky, se tak stávají součástí zcela nové jevištní poetiky.⁴

2. 1. DIVADLO DOSTAVNÍK PŘEROV

2. 1. 1. Prehistorie

V Přerově se po vzoru vzniku „malých divadel“ v době šedesátých let zformovala např. malá scéna Vezdifor a estrádní skupiny Klokani (vokální trio, později kvartet) a Meopt'anka.⁵ Počátky estrádního souboru Meopt'anka se datují 24. 9. 1958, kdy proběhlo na podnikové konferenci podniku Meopta první veřejné vystoupení, tehdy ještě tzv. Dechové sedmičky. Původní zcela dechový sedmičlenný soubor se později rozrostl o klavír, bicí a konferenciérskou dvojici a v roce 1960 při vystoupení na kulturní rekreaci

³ Lazorčáková, Tatjana (1996): *Čas malých divadel*. Olomouc: Univerzita Palackého, s. 18–21.

⁴ Lazorčáková, Tatjana (1996): *Čas malých divadel*. Olomouc: Univerzita Palackého, s. 19.

⁵ Kolařík, Ivo (2000): *Ochotnické divadlo Přerovského regionu 1945-2000 aneb po stopách amatérského divadla na Přerovsku*. Přerov: Divadlo Dostavník, s. 98.

v Krkonoších vznikl estrádní soubor se stejnojmenným názvem Meopt'anka. Za dobu svého působení v letech 1958–1970 se představovala divákům po přerovském okrese, na celostátních přehlídkách (celostátní kolo STM 1961, Týždeň humoru a satiry 1962, 1966) i na zahraničních zájezdech (reprezentace Ostravského kraje v Polských Katowicích roku 1964 a na pozvání partnerského podniku Pentacon Dresden, Drážďany v NDR roku 1966). Bylo vytvořeno 12 představení (např. *Satira je když...*, *Smích kolem kiosku*, *Lidé stromy a písnička*, *Meoptafor*, montáž her Osvobozeného divadla *V+W Souvenirevue*, dále *Meokoktejl*, *Vražda v music-hallu*, *Meopta hledá ženicha*) a v souboru se vystřídalo na 80 hudebníků, amatérských herců a tanečníků. Počet mužů a žen se lišil dle profesí, hudebníci byly v drtivé většině muži, u herců a konferenciérů byl poměr přibližně vyrovnaný a naopak u tanečníků, převládaly (až na malé komické výjimky) ženy. V dubnu roku 1968 proběhla premiéra muzikálové inscenace *Vraždy v music-hallu*, na kterou měl volně navázat muzikál *Mr. Holmes zasahuje*, jenž se ale kvůli rozporům souboru se zřizovatelem neuskutečnil. Stále větší požadavky a nároky na „profesionalizaci“ souboru se v normalizačních letech nepodařilo prosazovat a Meopt'anka na podzim roku 1970 zaniká.⁶

Hudebně divadelní tvorba Meopt'anky, která v průběhu své existence využívala bohatého žánrového rozptylu, zahrnujícího jak hudební estrády, jazz - balet, tak revuální a kabaretní představení, se na sklonku existence souboru přesunula k novému žánrovému útvaru hudebního divadla, a to k muzikálu. Těsně před svým zánikem tak dala vzniknout, v době konce šedesátých let a v prostředí amatérských souborů, netradičnímu divadelnímu žánru, na který mohlo navázat nově vzniknuvší Divadelní studio Dostavník.

2. 1. 2. Vývoj do roku 1989

Divadlo Dostavník Přerov vzniklo 1. prosince 1970 pod názvem Divadelní Studio Dostavník. Vyvinulo se z výše zmíněného estrádního souboru Meopt'anka, odkud také přešlo množství bývalých členů k novému zřizovateli - Klubu dopravy a spojů Přerov

⁶ Kolařík, Ivo (2000): *Ochotnické divadlo Přerovského regionu 1945-2000 aneb po stopách amatérského divadla na Přerovsku*. Přerov: Divadlo Dostavník, s. 99–121.

(později Závodní klub železničářů),⁷ který nově vzniklý divadelní soubor zaštiťoval. Zaštiťující organizace vykonávaly funkci jakýchsi patronů, a to s různou mírou skutečné vazby na „své“ kulturní soubory. Co do sepjetí souboru se svými patrony, tak mohla v krajním případě nastat situace v rozpětí od užší vzájemné vazby a kontroly ze strany zřizovatele, po pouhý formální a „krycí“ charakter tzv. „papírového“ zřizovatele.⁸ V tomto případě byl zřejmě zdravý vzájemný vliv a jednalo se tak o funkční soužití zřizovatele ke svému kulturnímu souboru a naopak.

Studio Dostavník se skládalo se ze tří sekcí - tanečního orchestru Metronom, jazz-baletu a mluveného slova.⁹ Soubor se v odkazu na hudební kořeny, ze kterých vzešel, hned zpočátku orientoval na žánr hudebního divadla. Zázemí poskytoval Velký sál KDS umístěný ve 2. patře přerovské Komuny, kde tento soubor působil až do roku 1995, od kterého se následující premiéry uskutečňují až do dnešních dnů ve velkém sále Městského domu Přerov. „Úspěšný start, velká chuť a odvaha přivedly členy souboru k rozhodnutí pokusit se muzikál.“¹⁰

Po prvním programu souboru, hudební revue z roku 1971 *S Dostavníkem kolem světa* v režii Ivo Kolaříka, následoval v roce 1973 první uvedený muzikál *Přepadení Dostavníku*, autorů Vladimíra Kotmela a Vladimíra Čecha, taktéž v režii Ivo Kolaříka. Až do roku 1980, který byl pro soubor zásadní příchodem Pavla Dostála a Richarda Pogody, se omezím na výčet inscenací, rok uvedení a žánrové zařazení, tak jak je uvedeno v programech k jednotlivým divadelním inscenacím. Revue *Telefóry* (1975), kabaret *Kiosek smíchu* (1976), muzikál *Děti noci* (1977), muzikál *Bosá balada* (1978), revue *Malá muzikálová inventura* (1979) a muzikál *Villon a ti druzí* (1980).¹¹

Po jubilejní 10. sezóně v roce 1980 se Divadlo Dostavník rozhodlo oživit svou stagnující dramaturgii a ve svých prozatímních, ale již zaběhlých tvůrčích amatérských postupech, učinit krok vpřed k větší profesionalitě. Ve dvacet kilometrů vzdálené Olomouci to jeden z budoucích spolupracovníků přerovského souboru v dotazu na tuto dobu popsal takto: „[...] A teď jsme byli bezprizorní, psal se rok 1979–1980 a kvůli práci

⁷ V této době byla tendence pojmenovávat soubory podle zřizovatele. Odtud tedy pramení i nový název divadelního souboru Dostavník.

⁸ Lazorčáková, Tatjana – Roubal, Jan – Dvořák, Jan (ed.) (2003): *K netradičnímu divadlu na Moravě a ve Slezsku 60. - 80. let dvacátého století*. Praha: Pražská scéna, s. 21.

⁹ Kolařík, Ivo (2010): *Čtyřicet muzikálových let Dostavníku*. Přerov: Divadlo Dostavník Přerov, s. 7.

¹⁰ Kolařík, Ivo (2010): *Čtyřicet muzikálových let Dostavníku*. Přerov: Divadlo Dostavník Přerov, s. 9.

¹¹ Kolařík, Ivo (2010): *Čtyřicet muzikálových let Dostavníku*. Přerov: Divadlo Dostavník Přerov, s. 10–15.

jsme všechno položili, občas jsme jen udělali nějaké bytové divadlo, nějakou legráčku [...] a najednou se ozvali z Přerova, věděli, že jsme volní a tak řekli, my to zařídíme, aby to v Přerově nevadilo, akorát se pod to nesmíte podepsat, takže jsme řekli dobře.“¹²

Divadlo Dostavník se tedy rozhodlo nabídnout angažmá autorům Pavlu Dostálovi a Richardu Pogodovi. Přerované si byli si vědomi možného rizika, které z těchto činů mohlo vyvstat, ale touha upoutat k sobě tvůrce celostátně známých divadelních inscenací, jako např. *Výtečníci* či *Festival*, byla velká, a tak se pokusili tento „riskantní podnik“ uskutečnit. Pavel Dostál, hlavní umělecká síla nejúspěšnějších let Amatérského studia SDOS, měla v této době od úředníků KSČ vystaven zákaz vykonávat jakoukoliv uměleckou činnost v Olomouckém okrese.¹³ Naštěstí se Přerov od roku 1877 stal sídlem okresu samostatného (tehdy ještě pod názvem okresní hejtmanství). Dle platných zákonů tedy nic nestálo v cestě nabídnout práci těmto schopným divadelníkům, ovšem i tady hrála roli atmosféra strachu z postihů „všemocného“ státního aparátu, který si i zákony často přizpůsoboval k „obrazu svému“. Vedení přerovského Dostavníku se naštěstí podařilo bohatý životopis olomouckých autorů, vedený v archivu STB, tajit před svým zřizovatelem tak dlouho a úspěšně že se Závodní klub železničářů Přerov (dále jen ZKŽ) tuto skutečnost dozvěděl až těsně před premiérou. Tou byla inscenace komediálního muzikálu *Lysistrata a ty druhé*, kterou Dostál spolu s Pogodou upravili pro podmínky nového divadelního souboru, ze své původní inscenace z Amatérského studia SDOS, *Kdyby všechny holky světa*. Tato premiéra proběhla 2. února 1981 díky řediteli ZKŽ Přerov, který byl stranicky silný, a uvědomoval si již vynaloženou výši nákladů na novou inscenaci.¹⁴ Další spolupráci ovšem již vyloučil, a tak následující sezónu Dostavník znovu nazkoušel inscenaci Meoptanky *Vražda v music-hallu*, pod pozměněným názvem *Mr. Holmes zasahuje aneb vražda v music-hallu*.

Přibližně rok poté se mohl Pavel Dostál a Richard Pogoda vrátit pod podmínkou, tou byla dohoda s ředitelem ZKŽ, že nebudou (jednala se hlavně o Pavla Dostála) veřejně prezentováni na programech, plakátech apod. Po svém návratu v roce 1983 zpracovali předlohu V+W *Helenka je ráda aneb slaměný klobouk* a o 6 měsíců později kabaret *Pane vrchní - platím!*¹⁵ Ve své 14. divadelní sezóně Dostavník ve spolupráci s Pavlem Dostálem jako autorem textu a Vladimírem Čechem a Richardem Pogodou (použity byly především

¹² Pogoda, Richard: 21. února 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

¹³ Pogoda, Richard: 21. února 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

¹⁴ Kolařík, Ivo (2010): *Čtyřicet muzikálových let Dostavníku. Přerov*: Divadlo Dostavník Přerov, s. 17.

¹⁵ Kolařík, Ivo (2010): *Čtyřicet muzikálových let Dostavníku. Přerov*: Divadlo Dostavník Přerov, s. 18–24.

jeho starší kabaretní písničky z DEX-klubu)¹⁶ coby autory hudby, nastudoval satirickou prózu Svatopluka Čecha *Nový epochální výlet pana Broučka*, tentokrát *do XV. století*, pod názvem *Epochální výlet pana Broučka do XV. století (původně plánovaný na Měsíc) aneb Maminka moc dobře věděla, proč neletěla!*. Další premiérou, s tentokrát již i na plakátech přiznanou autorskou dvojicí Pavel Dostál - Richard Pogoda, byl v roce 1985 muzikál *Případ Grendwal*. V roce 1986 následovala Dostálova úprava textu V+W *Balada z hadrů*, a v témže roce realizovaný kabaret *Zavinil to bacil aneb určitě bude kouzelník*.¹⁷

O rok později se dvojice Dostál - Pogoda rozhodla zinscenovat text napsaný původně pro Amatérské studio, *Gaudeamus Igitur*,¹⁸ jenž zaznamenal do té doby největší úspěch Divadla Dostavník u diváků i kritiky a inscenace byla doporučena do užšího výběru na divadelní festival Jiráskův Hronov.¹⁹ Posledním autorským a režijním počinem Pavla Dostála v Dostavníku byla v roce 1988 muzikálová inscenace ... *A Célestin je Floridon, řekla Mam'zelle Nitouche*.²⁰ Činorodý a angažovaný Pavel Dostál se dál ubíral směrem k politickému dění a roku 1990 se stal poslancem Sněmovny národů Federálního shromáždění.²¹ 19. sezóna Divadla Dostavník byla poslední sezónou pod totalitní vládou Komunistické strany Československa. Listopadové události roku 1989, tedy tzv. sametová revoluce, vedly k pádu komunistického režimu a nastolily vládu postavenou na pluralitních demokratických principech.

2. 1. 3. Vývoj po roce 1989

Radostné porevoluční měsíce a „otevření“ se světu znamenaly zároveň značný odliv diváků nejenom v divadle, ale obecně v celém kulturní sféře. Lidé měli znenadání možnosti, o kterých se jim celá desetileté jen snilo, a mnohdy ani to ne. Bylo jim nově umožněno svobodně říkat věci, které si do té doby mohli pouze myslet, či je v náznacích a

¹⁶ DEX-klub: Divadlo experimentu. Autorské a programové divadlo klubového typu, fungující i jako stagiona pro malá divadla a neoficiální hudební tělesa. Olomouc 1966–1969.

¹⁷ Pogoda, Richard: 21. února 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

¹⁸ Kolařík, Ivo (2010): *Čtyřicet muzikálových let Dostavníku*. Přerov: Divadlo Dostavník Přerov, s. 28–29.

¹⁹ Jiráskův Hronov. Významný národní festival amatérského divadla. Založen v roce 1931.

²⁰ Kolařík, Ivo (2010): *Čtyřicet muzikálových let Dostavníku*. Přerov: Divadlo Dostavník Přerov, s. 30.

²¹ Pogoda, Richard: 21. února 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

symbolech hledat právě v umění. Divadlo, jakožto umělecký druh tlumočnicka dění okolo, najednou nenacházelo posluchače. Lidé se v celospolečenské euforii snažili dělat vše jinak, nově a možná i proto pocítili nepotřebnost, zastaralost, zpuchřelost svého divadla, když se zpoza otevřených hranic linulo barevné pozlátko nepoznaných zážitků. Producent Divadla Dostavník, Ivo Kolařík, tuto situaci ve své knize popisuje takto: „[...] právě v této sezóně byla bitva o diváka v hledištích obzvláště urputná. Domnívám se, že Dostavník tuto bitvu neprohrál. Příznivci, které si soubor za těch dvacet let získal, nehradili.“²²

Po odchodu Pavla Dostála nachází soubor novou tvůrčí inscenační osobnost v podobě profesionálního režiséra šumperského divadla, Jaromíra Janečka, se kterým nastudoval hudební komedii *Nebe na zemi* (1990). Vzkročení do 90. let pro Dostavník nebylo příliš úspěšné. Soubor nastudoval text z pera Vladimíra Týřla (tehdejší vedoucí redaktor olomouckého rozhlasu), a dal tak vzniknout kabaretní revue *Když kabaret byl králem* (1991). Nabídka pohledu do pražských kabaretů první republiky se však nesetkala s velkým diváckým ohlasem. Pozitivním zvratem bylo až muzikálové nastudování *Žebrácké opery* (1992) v úpravě Václava Havla, se kterou byl Dostavník úspěšný i na divadelních přehlídkách v Kojetíně, Krnově a Napajedlích.²³ V následující 23. sezóně zpracoval soubor muzikálovou formou divadelní hru Jana Wericha *Teta z Bruselu* (1993). Tato inscenace byla zároveň poslední, jež se odehrála v prostoru Velkého sálu KDS přerovské „Komuny“, kde divadelní soubor Dostavník fungoval od dob svého vzniku. Všechny následující premiéry se od této doby uskutečňují ve Velkém sále Městského domu Přerov, který se pro soubor stal novou domovskou scénou.

Polistopadová léta sebou přinesla kromě změn kulturně-společenských, také tržní, a s nimi spojené potíže při financování provozu Divadla Dostavník. Tržní systém nutil Dostavník ke hledání finančních sponzorů. Oporu nakonec našel na přerovské radnici, která souboru jakožto jediné divadelní scéně v Přerově, přislíbila finanční dotace. Zároveň s tím, jak se Dostavník stal souborem města Přerova, proběhla změna názvu z Divadla Dostavník na Divadlo Dostavník Přerov.²⁴

²² Kolařík, Ivo (2010): *Čtyřicet muzikálových let Dostavníku. Přerov*: Divadlo Dostavník Přerov, s. 33.

²³ Kolařík, Ivo (2010): *Čtyřicet muzikálových let Dostavníku. Přerov*: Divadlo Dostavník Přerov, s. 36.

²⁴ Kolařík, Ivo: 21. listopadu 2010 (Přerov), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

Se změnou názvu přišly i změny co se týče obsazení, inscenátorů i herců. Divadlo Dostavník, uspořádalo úspěšný herecký konkurz, ze kterého vzešlo množství nových členů. S omlazeným ansámblem nastudovalo hudební komedii Vasila Stanislava *Opera Mafioso* (1994). S volbou režiséra se „šéf“ Dostavníku Ivo Kolařík obrátil na Pavla Dostála, a jeho prostřednictvím byl o spolupráci požádán herec Městského divadla Zlín, Milan Hloušek. S touto inscenací zároveň končí spolupráce Dostavníku s živou kapelou, kterou do těchto dob obstarávala skupina Metronom, a pro další působení jsou již pořizovány studiové, případně počítačové nahrávky.²⁵ S výběrem režie a choreografie pro následující muzikálovou inscenaci *Jánošík podle Vivaldiho* (1995) znovu vypomohl Pavel Dostál, když pro tuto spolupráci sjednal členy Slováckého divadla, Jiřího Vobeckého (režie) a Janu Chaloupkovou (choreografie). Hlavní roli Jánošíka ztvárnil Tomáš Šulaj, jeden ze zdárných účastníků konkurzu, který se po studiu činohry na JAMU, uplatnil ve Slováckém divadle v Uherském Hradišti. K příležitosti výročí 25. divadelní sezóny byl nastudován benefiční pořad pod názvem *Muzikalománie aneb dostavil se Dostavník* (1995), složená z ukázek inscenací z minulých let. Zároveň s touto revue byla v Dostavníku rozpuštěna baletní sekce a kabaretní a revuální produkce ustoupily již zcela žánru muzikálu.²⁶

Následující léta Dostavník nazkoušel úpravu Jiřího Suchého a Jiřího Šlitra, *Šest žen Jindřicha VIII.* (1996), muzikál *Noc na Karlštejně* (1997), zpěvohru Jiřího Suchého a Ferdinanda Havlíka, na motivy básnické sbírky K. J. Erbena *Kytice* (1998) a satirický muzikál Pavla Dostála a Vladimíra Čecha na motivy Svatopluka Čecha *Epochální výlet pana Broučka do XV. století (původně plánovaný na Měsíc) aneb Maminka moc dobře věděla, proč neletěla!* (1999). Uvedenými inscenacemi se přes choreografii a pomocnou režii etablovala Vlasta Hartlová jako kmenová režisérka Divadla Dostavník, čímž vystřídala v této pozici Jiřího Vobeckého. V 30. sezóně uvedl Dostavník do jisté míry ojedinělý muzikál na motivy hry přerovského rodáka Josefa Kainara *Nebožtík Nasredin*, pod názvem *Perly Hodži Nasredina* (2000). Po šesti letech reprodukovanou hudbu nahradila na jevišti živá kapela.²⁷

²⁵ Kolařík, Ivo (2010): *Čtyřicet muzikálových let Dostavníku. Přerov*: Divadlo Dostavník Přerov, s. 38.

²⁶ Kolařík, Ivo (2010): *Čtyřicet muzikálových let Dostavníku. Přerov*: Divadlo Dostavník Přerov, s. 40.

²⁷ Kolařík, Ivo (2010): *Čtyřicet muzikálových let Dostavníku. Přerov*: Divadlo Dostavník Přerov, s. 41–48.

Nové hodnoty nového tisíciletí v Dostavníku reflektuje muzikál na motivy hry Miroslava Švandrlíka *Casanova aneb láska bez reklamy* (2001). V následujícím roce Dostavník uvádí po třiceti letech plně autorskou inscenaci. Debutující autor Zdeněk Hilbert je tvůrcem muzikálu *Robin Hood aneb jak to bylo doopravdy?* (2002). Zároveň se scénářem vytvořil text písní a hudbu, režisérkou a choreografkou zůstává Vlasta Hartlová. V dalších dvou letech se Dostavník rozhodl provést obnovené premiéry muzikálů *Šest žen Jindřich VIII.*, původně z roku 1996 a *Kytici*, z roku 1998. Skutečnost znovuuvedení inscenací odráží nemožnost nalézt patřičné scénáře, a proto se v této době uchylují k úspěšným inscenacím minulých let.

V roce 2003 Divadlo Dostavník inscenuje povídky Rudyarda Kiplinga pod názvem *Kniha džungle* (2003), čímž navazuje na osobité muzikály, autorské tvorby Pavla Dostála a Richarda Pogody v souboru Dostavník před rokem 1989. Pochvaly se této inscenaci a s ní i celému ansámblu dostává na Jiráskově Hronově jakožto vynikající muzikálové inscenaci pro děti. Na rozdíl od předešlé inscenace uvádí Dostavník oddechovou hudební komedii *To neřeš* (2004) na motivy hry *Rodina je základ státu* od Raye Conneyho. Následujícími nastudovanými muzikály, *Princ a chud'as* a *Kláštevní tajemství aneb David a Dominika*, se dostáváme nejbližší k linii čerpající z inscenační tradice a autorského odkazu Pavla Dostála a Richarda Pogody. Po těchto inscenacích se Dostavník stále věnuje muzikálové tvorbě, kterou variuje žánry komedií (*Sicilská komedie*, 2007), pohádky (*Jak se peklo zadlužilo*, 2008), ale i pokusem o tragikomedii (*Nejstarší řemeslo*, 2009) a nejnověji antickým eposem (*Odysseus aneb leporelo rocku*, 2010).²⁸

²⁸ Kolařík, Ivo (2010): *Čtyřicet muzikálových let Dostavníku. Přerov: Divadlo Dostavník Přerov*, s. 55–68.

2. 2. AMATÉRSKÉ STUDIO STÁTNÍHO DIVADLA OLDŘICHA STIBORA V OLOMOUCI

2. 2. 1. Působení Pavla Dostála a Richarda Pogody

Pro účely této bakalářské práce, která je zaměřena na autorské muzikálové počiny Pavla Dostála a Richarda Pogody v Amatérském studiu SDOS, jenž se odrazily v Divadle Dostavník Přerov, je nutné načrtnout kontext prostředí vzniku, tedy historický vývoj Amatérského studia SDOS. Tento záměr práce je demonstrován na analýzách muzikálových inscenací *Princ a chudšas* a *David a Dominika*. Historie Studia je mapována od jeho vzniku v roce 1961 do roku 1976, tímto rokem je ukončena spolupráce Pavla Dostála a Richarda Pogody s Amatérským studiem SDOS.

Studio lidové umělecké tvořivosti, jak se zpočátku Amatérské studio SDOS nazývalo, „[...] vzniklo 1. září 1961 při Divadle Oldřicha Stibora a Okresního domu osvěty, v rámci nové, moderní širší koncepce dlouhodobého systematického a cílevědomého vzdělávání mladých amatérských divadelníků profesionálními lektory – v témže měsíci vznikla obdobná studia při divadlech v Hradci Králové a v Brně.“²⁹ Při olomouckém divadle trval tento „tvůrčí kurz“ dva roky. U jeho zrodu byl dramaturg olomoucké činohry Jiří Flíček, metodik Okresního domu osvěty Jaroslav Černý, propagátor amatérského divadla dr. Zdeněk Kokta či herec a režisér olomoucké činohry Kamil Marek. V průběhu prvního roku vznikla prvotní divadelní inscenace, *Fripipi*, na které se podílel zhruba pětadvacetičlenný kolektiv mladých divadelních nadšenců. Po uplynutí dvouletého kurzu, během něhož se zkoncipoval nový soubor, následovalo nastudování druhé inscenace, *Tom Sawyer od řeky Mississippi* (1964). Úspěch obou jmenovaných inscenací na prestižní přehlídce amatérského divadla Jiráskův Hronov, přispěl k rozhodnutí o včlenění Studia do organizační struktury SDOS, jež se roku 1965 stalo jeho zřizovatelem.³⁰ Dramaturgie Amatérského studia vycházela z věkového složení (dle Richarda Pogody byl v 60. a 70. letech průměrný věk členů souboru kolem 23 let,

²⁹ <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=194> (cit. 8. 4. 2011).

³⁰ Lazorčáková, Tatjana (2000): Amatérské studio. In: Drlík, Vojen – Holeňová, Jana – Lazorčáková, Tatjana, aj. (2000): *Almanach - Moravské divadlo Olomouc 1920–2000*. Olomouc: Moravské divadlo Olomouc, s. 133.

přičemž většinu tvořili studenti)³¹ a tak se zaměřovala především na pohádky a dramaturgie.

Následně se v souboru začínalo objevovat ovlivnění divadelní poetikou šedesátých let, tedy hudební a komediálně svižné podívané, určené především mladému publiku. V roce 1965 vzniklo nastudování hry *Tygří bratrstvo*. Po této inscenaci začala spolupráce Amatérského studia s autorskou dvojicí Pavel Dostál – Richard Pogoda. Podle Richarda Pogody kolem 5. října 1965 začala přípravy na nové inscenaci *Kdyby všichni kluci světa* (upravená próza Ericha Kästnera *Emil a detektivové*) a v květnu následujícího roku byla hotova.³² Tímto titulem byla předznamenána veškerá další tvorba Dostál – Pogoda v Amatérském studiu a v návaznosti i muzikálová divadelní poetika tohoto souboru. Po muzikálové komedii *Bílá paní a ti druzí* z roku 1967, následovala zřejmě nejúspěšnější a nejhranější inscenace *Výtečníci* (1968). Jak vzpomíná Richard Pogoda: „Dozvěděl jsem se z Dilie, že v 70. letech, kdy jsme měli největší problémy, jsme kromě Voskovce a Wericha patřili mezi nejhranější české autory. To bylo díky desítkám ba stovkám škol, studenti si tam dávali svoje fůrky a narážky na svoje učitele.“³³ S nastupující normalizací byla oficiálně činnost dvojice Dostál – Pogoda zakázána, pokračovala ovšem dál s tichým souhlasem tehdejšího ředitele SDOS Svetozara Vítka.³⁴ Tímto způsobem vznikl bláznivý muzikál *David a Dominika* (1970), zdramatizovaná antická komedie *Lysistrata* pod názvem *Kdyby všechny holky světa* (1972), úpravou Twainovy předlohy od Gyuly Karpátyho vznikla muzikálová inscenace *Princ a chud'as* (1974) a vrcholem studiové tvorby autorské dvojice, byl mezinárodně úspěšný (účast na světovém festivalu v Monaku) muzikál *Festival aneb Smyšlená reportáž o americkém popfestivalu* (1976).³⁵

Amatérské studio SDOS se v průběhu svého působení vyprofilovalo a svou tvorbou navazovalo na poetiku divadel malých jevištních forem, tedy divadel založených na elementu autorství a to často tak silně že to znamenalo i vysloužení si nového názvu, autorská divadla (užívaného ponejvíce v divadle amatérském). Dále patřily mezi nejčastější výrazové prostředky nadsázka, slovní hříčky, dobou podmíněná satira a

³¹ Pogoda, Richard: 21. února 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

³² Pogoda, Richard: 21. února 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

³³ Pogoda, Richard: 21. února 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

³⁴ Svetozar Vítka, Ředitel SDOS v Olomouci v letech 1957–1976.

³⁵ Lazorčáková, Tatjana (2000): Amatérské studio. In: Drlík, Vojen – Holeňová, Jana – Lazorčáková, Tatjana, aj. (2000): *Almanach - Moravské divadlo Olomouc 1920–2000*. Olomouc: Moravské divadlo Olomouc, s. 133–136.

především úzké spojení slova a hudby. Jmenovitě, se jeden ze spolutvůrců nejúspěšnějších divadelních inscenací Amatérského studia, Richard Pogoda, o svých inspiracích a způsobu tvorby vyjádřil takto: „Mělo to „štrejch“ Semaforu, čili ty písničky byly odpichový, ve stylu Suchýho a Šlitra, ten duch tam byl a rock and roll [...]. My jsme principy kabaretu namontovali na velký divadlo a najednou jsme zjistili, že to nejde, a tak jsme přidávali písničky a Pavel (pozn. tazatele Pavel Dostál) si najednou zavolal pana Marka (pozn. tazatele Kamil Marek), což byl profesionální herec i slušný režisér, který nám s tím pomohl, protože jinak by se nám to rozsypalo v malinký scény kabaretního druhu. Tak jsme pracovali.“³⁶

Domovskou scénou souboru bylo, se statusem pobočné scény SDOS, tzv. Nové divadlo v Hodolanech, kde se hrály mimo jiné i operety a pohádky pro děti. Tento prostor fungoval i jako stagiona pro mimo olomoucké soubory (Semafor, Divadlo na Zábradlí, Činoherní klub aj.).³⁷ Od doby svých počátků v roce 1961 do zániku v roce 1991, fungovalo Amatérské studio jako ojedinělý model tvůrčí svazku. Původní „dílna“ pro talenty a případné studenty herectví či posléze profesionální herce, ukázala, že je sama schopna fungovat jako soubor. Specifické herectví, které v sobě spojovalo mladistvou energii, hravost i přirozený muzikální projev, si žádalo specifické žánry. Dle očividných úspěchů, našla autorská dvojice Dostál – Pogoda pravděpodobně ty nevhodnější.

2. 2. 2. *Princ a chud'as* (1974)

Gyula Kárpáthy – Jiří Kroc – Richard Pogoda: *Princ a chud'as*

Muzikálová inscenace Amatérského studia Státního divadla Oldřicha Stibora v Olomouci

Premiéra 20. února 1974, Hudební Divadlo v Hodolanech, Státní divadlo Oldřicha Stibora v Olomouci.

³⁶ Pogoda, Richard: 21. února 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

³⁷ Pogoda, Richard: 21. února 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

Režie:	Jiří Kroc
Choreografie:	Jiří Čada
Scéna:	Zdeněk Havel
Kostýmy:	Miluše Hradská
Hudba:	Richard Pogoda

Autorem dramatisace Twainova románu byl maďarský spisovatel Gyula Kárpáthy, úpravu a režii provedl Jiří Kroc a hudbu složil Richard Pogoda. Hlavním uměleckým činitelem byl ale ve skutečnosti a při úpravě a tvorbě inscenace nejvíce spolupracoval Pavel Dostál, jehož jméno však nemohlo být kvůli klatbě státních orgánů uváděno v programech, na plakátech apod. (dle slov Richarda Pogody se na režii podílel cca z 60%, zbylých 40% byla režijní práce Jiřího Kroce). Tuto situaci, která nastala zhruba v čase po premiéře *Výtečníků*, Dostálův spolupracovník, skladatel R. Pogoda popisuje následovně: „Normalizace nás tvrdě stříhla, Pavel šel dělat jeřábníka, mě vyštípaly pomalinku z tiskáren. Já jim moc nevadil, kdežto Pavel byl pro ně takový červený hadr, a tak se nemohl pod nic podepsat, všichni věděli, že to dělá, ale prostě nemohl být na plakátech.“³⁸ Jméno J. Kroce, bylo tedy v tvorbě úpravy Kárpáthyho předlohy, pouze zástupné a skutečným autorem úpravy byl Pavel Dostál.

Muzikálová inscenace *Princ a chud'as* měla premiéru 20. února 1974 a dopisem ředitele Státního divadla Oldřicha Stibora k ní byl přizván i autor dramatisace Gyula Kárpáthy³⁹, dle recenze ze *Stráže lidu* „Vavříny pro Amatérské studio DOS“ hru soubor studoval třikrát až čtyřikrát týdně po dobu téměř 340 hodin.⁴⁰ Dohody o provedení práce za vyhotovení scénických a kostýmních návrhů, jakožto i podrobné vyúčtování práce dekorační dílny (cena materiálu, práce řemeslníků), spolu se sdělením divadelní a literární agentury Dilia ve věci honoráře pro autora hudby Richarda Pogodu přikládám v písemné příloze.⁴¹ Dle posledního jmenovaného dokumentu, vytvořil Richard Pogoda 1443 taktů písní v celkové délce trvání čtyřiceti minut.

³⁸ Pogoda, Richard: 21. února 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

³⁹ SOkA Olomouc, f. M5-88, Divadlo Oldřicha Stibora Olomouc, k. 89, Dc 272, Plány představení 1974-1975, *Princ a chud'as*.

⁴⁰ EŠ (1974): Vavříny pro Amatérské studio DOS. *Stráž lidu* (17. 8. 1974), [s. ?].

⁴¹ Viz Archivní materiál č. 1: Autorský honorář Richard Pogoda: *Princ a chud'as*.

Dále v písemné příloze přikládám „Výroční zprávu Amatérského studia DOS za období září 73–srpen 74“.⁴² Z té lze vyčíst informaci o velkém množství ocenění, jež se inscenaci *Princ a chud'as* dostalo na divadelních přehlídkách a festivalech (2x cena za hudbu, 2x cena za herce představující hlavní roli žebráka Toma a 5x hlavní cena). Dále podrobněji referuje o zájezdu na Mezinárodní přehlídku mladých amatérských scén do maďarského Kazincbarcika (s touto inscenací soubor vycestoval též na festival do Sant Lambrechtu v Rakousku) a poslední bod zprávy navrhuje předání upomínkových předmětů jako interní ceny (hlavně obrazů a váz, jež amatérské studio obdrželo na svých cestách) členům, kteří se zasadili o zdárnou práci Studia v sezóně 1973–1974. Není rozhodně nezajímavé, že takto oceněný je zde i Pavel Dostál, což naznačuje tedy aspoň jakési polooficiální uznání jeho zásluh na úspěchu *Prince a chud'ase*.⁴³

K tomu, krom výjimečného spojení všech divadelních složek, nepochybně přispělo i téma s vysoce sociálním vyzněním, které bylo poplatné a tehdejším režimem vítané a oceňované. To potvrzují i slova výše zmíněné recenze ve *Stráži lidu*: „Na této inscenaci není nejcennější jen to, že je současná jen svou muzikálovou podobou, ale především obsahem, upřímnou angažovaností.“⁴⁴ Stvrzuje se pak v *Nové svobodě*: „Inscenace zaujala hlavně proto, že autorská úprava sledovala důsledně sociální motivy celého příběhu s úmyslným odromantizováním děje vzniklo představení hluboce myšlenkově angažované.“⁴⁵ Richard Pogoda k tomu dodává: „[...] *Princ a chud'as*, to prošlo, protože se to navlíklo na to že, podívejte se, co tam dělá ta bohatá šlechta.“⁴⁶ Je zřejmé, že bezohledná léta normalizace byla v mnohém směřodatná a nepochybně hrála určující roli i při výběru tohoto námětu.

Pro reálnější obraz o této muzikálové inscenaci, ne z hlediska ideologického, ale teatrologického, uvádím následující dvě recenze z erudovanějších informačních zdrojů. Prvním z nich je *Zpravodaj* přehlídky XVIII. Divadelní Máj v Krnově: „[...] na jevišti zmizel rozdíl mezi vyvrálým herectvím zkušenějších a výkony mladších. S jeviště od vstupní písně až do závěru na diváka padal příval mladého umění, nestrojeného,

⁴² Viz Archivní materiál č. 2: Výroční zpráva Amatérského studia DOS.

⁴³ Viz Archivní materiál č. 2: Výroční zpráva Amatérského studia DOS.

⁴⁴ EŠ (1974): Vavříny pro Amatérské studio DOS. *Stráž lidu* (17. 8. 1974), [s. ?].

⁴⁵ SOKA Olomouc, f. M5-88, Divadlo Oldřicha Stibora Olomouc, k. 89, Dc 272, Plány představení 1974–1975, *Princ a chud'as*, Přehled o tříleté práci ve studiu, Olomouc, 16. 10. 1974.

⁴⁶ Pogoda, Richard: 21. 2. 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

neopakovatelného v míře elánu, v odvaze k vtipu, ve vkusu při nadsázce.⁴⁷ Druhá recenze „Princ a chudšas v olomouckém Studiu“ pochází z pera Zdeňka Kokty a je publikovaná v *Amatérské scéně*: „Nic nevadí (spíš naopak), že z původní předlohy zůstala jen základní zápletka [...] zůstaly však a byly zvýrazněny ostře a přesně viděné typy lidí a lidiček. [...] Výraznou spojující složkou je v inscenaci hudba R. Pogody, která nejen vytváří atmosféru [...] ale rytmitizuje celé představení a sjednocuje ho. [...] představení se hraje ve vtipné a jednoduché scéně, má humor a spád a konečně, zachovává si původní mravní i sociální étos Twainovy prózy.“⁴⁸

Ze zachovaných fotografií lze určitě vyvodit pár samostatných poznámek ke scénografii. Hlavním motivem scény jsou různě ostré trojúhelníky. V popředí jsou z plných a naleštěných ploch vytvořené dekorace pro královský sál, v pozadí je výzdoba pouze z tyčí, vyjadřující tak nejspíš chudinskou čtvrť Soho. Zázemí SDOS umožnilo zápujčku kostýmů pro herce ztvárňující členy královského paláce. Toto tvrzení dokládám v písemné příloze dokumentem o ceně materiálu na výrobu dekorací a ošacení. Právě malá částka vydaná za materiál na kostýmy odkazuje k tomu, že byly peníze použity spíše pro kostýmy chudiny, které jsou ušity a efektně natrhány z hrubé látky.

Tato inscenace patřila v historii Amatérského studia SDOS vskutku k těm nejúspěšnějším, byla to zásluha vynikajícího textu, velmi dobré a dobře stmelující hudební složky a přesvědčivých hereckých výkonů. Spolu s další slavnou inscenací ze 70. let *Festival* a neméně slavnými *Výtečníky* z 60. let, patřila k těm nejvíce oceňovaným, a co je důležitější a v ostatních kapitolách práce toho budeme svědky, z jejich autorů se staly tvůrci, které mnohé amatérské soubory považovaly za natolik schopné, že si jejich hru vybraly a nastudovaly do vlastního repertoáru.

⁴⁷ DITTLER, K. (1974): Triumf mladé tvořivosti. *Zpravodaj*. XVIII. Divadelní Máj v Krnově, 10. 5. 1974, [s. 1].

⁴⁸ Kokta, Zdeněk (1974): Princ a chudšas v olomouckém Studiu. *Amatérská scéna*, roč. 11, č. 7, s. 21.

2. 2. 3. *David a Dominika* (1970)

Pavel Dostál: *David a Dominika aneb Mstitel listonoš*.

Muzikálová inscenace Amatérského studia Státního divadla Oldřicha Stibora v Olomouci.

Premiéra 30. ledna 1970, Hudební Divadlo v Hodolanech, Státní divadlo Oldřicha Stibora v Olomouci.

Režie:	Kamil Marek
Hudba:	Richard Pogoda a Vladimír Ditrich
Texty písní:	Pavel Dostál a Radek Hlavsa
Choreografie:	Jiří Čada
Scéna:	Slavoj Kovařík
Kostýmy:	Miluše Hradská
Hudba	Richard Pogoda

Předešlá inscenace Amatérského studia *Výtečníci* (1968) měla krom úspěchů u diváků i festivalových kritiků, také jiný, negativní účinek. Byl jím vyhazov Pavla Dostála z pozice programového náměstka v Parku kultury a oddechu v Olomouci, kterou do této doby zastával.⁴⁹

David a Dominika, s podtitulem scénáře, poblázněná hudební komedie o osmi obrazech vznikla fakticky na zakázku doby přelomu 60. a 70. let 20. století. Napjatá atmosféra, podmíněná obdobím po vpádu „spřátelených“ armád Varšavské smlouvy a nastupující normalizací, kladla požadavky na kulturní tvorbu, a samozřejmě na její možné politické vyznění. Tehdejší ředitel SDOS Svetozar Vitek, požádal v tomto směru Pavla Dostála a Richarda Pogodu o napsání nového textu, který by se nedal vyložit nijak politicky: „[...] a tak si nás Vitek zavolal, a řekl, zatím si vás udržím, uvidíme co za rok, nastudujte něco, v čem vám nemůžou nic vytknout. A tak se udělal David a Dominika.“⁵⁰

Premiéra muzikálu *David a Dominika* byla uvedena 30. ledna roku 1970. Textovou předlohu k němu napsal Pavel Dostál a hudbu složili Richard Pogoda s Vladimírem Ditrichem. Míra a rozložení autorství mezi dvojicí Pavel Dostál a Richard Pogoda, byla

⁴⁹ Pogoda, Richard: 21. února 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

⁵⁰ Pogoda, Richard: 21. února 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

řešena dokumentem „Rozdělení autorských honorářů“ s následujícím poměrem, který sami autoři navrhli takto: 7% (Dostál) a 3% (Pogoda).⁵¹ Režisérem byl oficiálně Kamil Marek, profesionální činoherní herec SDOS, který vypomáhal s režii a svým dohledem usměrňoval dramaturgii od kabaretních čísel směrem k ucelenému divadelnímu představení. Scénografem byl Slavoj Kovařík, výtvarnicí Miluše Hradská. Náklady na materiál použitý při výrobě jevištní scény a kostýmů přikládám v písemné příloze.⁵² Od premiéry po derniéru, která se uskutečnila 17. června 1970, proběhlo 12 představení, s dalšími uvedenými na divadelních přehlídkách, jako např. na festivale v Napajedlích, kde inscenace získala 2. místo a cenu diváků.⁵³ O 13. ročníku uvedeného festivalu nazvaného, Přátelství, referuje a krátce recenze *David a Dominiky* publikovaná v časopise *Amatérská scéna*. O tomto muzikálu Amatérského studia SDOS se zmiňuje ve smyslu velkých očekávání po úspěšné inscenaci *Výtečníci*. Konstatuje, že sice nedosahuje úrovně předešlého textu, ovšem hýří energií a mládím, obzvláště pak oceňuje sbor noviců a jeho choreografické a režijní vedení, díky kterému je pro všechny charakteristická bezprostřednost projevu. Dále pak kladně hodnotí hudební složku, která je „skoro přeplněna řadou výborných songů“ a jednoduchost a funkčnost scény.⁵⁴

V „noční“ scéně vystupují chovanky s maketami svíček. Dokument ve věci „Požárně bezpečnostního opatření v divadle“ však uvádí, že se s otevřeným ohněm (lucerna se zažehnutou svíčkou) manipuluje, a to v 6. obraze. Dále potom popisuje použití střelné zbraně jako zvukové kulisy v 1. obraze, a konkrétní osoby, kterým je toto povoleno.⁵⁵

Dle archivních fotografií zapůjčených z osobního archivu Vlasty Hartlové (jedné z hereček ztvárňující chovanku), je prostá a ozvláštňená centrálním umístěním varhan na mírně vyvýšeném pódiu, dále zhruba dvou metrovým zahradním trpaslíkem (děj se odehrává v klášterní zahradě) v levé části, a dekorací, ztvárňující s největší pravděpodobností keř či strom, v pravé části jeviště. Velmi krátké kostýmní šaty s našitými kvítky parodicky odkazují k necudné povaze jejich nositelek, tedy sboru noviců.⁵⁶

⁵¹ Viz Archivní materiál č. 3: Rozdělení autorských honorářů: *David a Dominika*.

⁵² Viz Archivní materiál č. 4: Výroba: *David a Dominika*.

⁵³ http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=prehlidka_rocnik&id=1299 (cit. 10. 4. 2011).

⁵⁴ SO (1974): V Napajedlích po třinácté. *Amatérská scéna*, roč. 7, č. 7, s. 5 - 8.

⁵⁵ Viz Archivní materiál č. 5: Požárně bezpečnostní opatření v divadle: *David a Dominika*.

⁵⁶ Viz Obrazová příloha č. 2: *David a Dominika* (1970).

Muzikál *David a Dominika* mohl vzniknout pouze pod podmínkou absence či omezení jakékoliv politické provokace. Vznikla tak hravá až bláznivá inscenace plná karikatur špiónů, kteří se snaží ukrást jeptiškám jejich recept na výrobu klášterního tajemství. Podle Richarda Pogody, který hrál Davida (Dominika/Dominiku představoval Pavel Dostál) byla tato inscenace mezi herci oblíbená, a to obzvláště kvůli poměrně veliké možnosti improvizace a stylizovaně groteskního projevu. Richard Pogoda vytvořil hudební složku inscenace z větší části z parodií na tehdejší hity československé populární hudby, jak k tomu sám dodává: „Tomu se lidi smáli a okamžitě to pojali, aniž jsme o to jakkoliv vážně usilovali, jako protest proti bolševikovi.“⁵⁷

⁵⁷ Pogoda, Richard: 21. února 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

3. ANALÝZA VYBRANÝCH INSCENACÍ DIVADLA DOSTAVNÍK PŘEROV

Ve stejném pořadí, jaké určil Ivo Osolsobě v názvu své knihy *Divadlo, které mluví, zpívá a tančí*,⁵⁸ se budu i já ve své analýze věnovat jednotlivým složkám specifického žánru hudebního divadla, muzikálu. Muzikálová inscenace „útočí“ na jiné smysly než klasické „seriózní“ činoherní divadlo. Obzvláště v současné době jej chápeme ve spojitosti s pestrobarevnými videoklipy jinak. Moderní, silně komerčně propagované muzikály se čím dál víc přibližují modelu divadla, které občas mluví, nějak zpívá a hodně tančí. Vraťme se ale zpět do minulosti, konkrétně do let 2004–2006, k Divadlu Dostavník Přerov a jeho inscenacím *Princ a chudás* a *Kláštevní tajemství aneb David a Dominika*. Věřím, že jsou ještě opravdovým vyjádřením radostí ze slova, zpěvu a pohybu. I přes toto mé optimistické tvrzení, se kterým jdu vstříc zkoumání této umělecké prezentace, je však podrobím kritice, a své subjektivní postřehy se budu snažit přetvořit na objektivní poznatky, které shrnu v závěru mé práce.

3. 1. PRINC A CHUĎAS (2004)

Muzikálová inscenace Divadla Dostavník Přerov.

Premiéra 7. dubna 2004, Velký sál Městského domu v Přerově.

Scénář a texty písní:	Pavel Dostál
Hudba:	Richard Pogoda
Režie:	Čestmír Beňák
Choreografie:	Vlasta Hartlová
Výprava:	Vendula Nováková
Kostým:	Vendula Nováková
Zvuk:	Lukáš Pavelka

⁵⁸ Osolsobě, Ivo (1974): *Divadlo, které mluví, zpívá a tančí. Teorie jedné komunikační formy*. Praha: Supraphon.

	Robert Zdráhal
Světla	Bob Šponar
	Ivo Kolařík
Inspicent	Jana Čiřarová
Produkce	Ivo Kolařík

3. 1. 1. Dramatický text, herectví

Zrychlující se doba klade podmínky na větší dynamičnost a zhuřování informací. Toho lze v první fázi dramaturgicko-režijní přípravy nejjednoduřejí dosáhnout úpravou, respektive krácením dramatického textu. Tohoto způsobu se ujal i režisér Āestmír Beřák za spolupráce Vlasty Hartlové.⁵⁹ Pomocí analýzy, jejíž tabulkovou formu přikládám v písemné příloze,⁶⁰ jsem dospěl k informaci, že z celkového počtu 911 replik původní inscenace Amatérského studia SDOS bylo v analyzované inscenaci Divadla Dostavník ponecháno jen 492 replik. Zdali, a případně do jaké míry, se tato skutečnost podepsala na celkovém temporytmu inscenace, je jedna z mnou prozkoumávaných oblastí. Dále se v této kapitole zaměřuji na to, jak se proměnila jazyková stránka a „dobová srozumitelnost“ textu. Nakonec svou pozornost věnuji hereckému zvládnutí výře popisovaných problematik.

Sama skutečnost, že režisér sáhl po tak razantním krácení textu, vyvolává obavy ze zplořtění děje, z jakési neucelenosti, z nemořnosti pohroužit se zcela do divadelní reality. Zúžení textu tedy podněcuje zvědavost, do jaké míry příběh, který je podmíněn svým pohádkovým syřetem, dopřál potěchu a fantazijní ponor hlavně mladřím divákům. Nařtěstí byl původní scěnář opravdu rozsáhlý, neboť dle sdělení ředitelě Svetozara Vítka ohledně omezení maximální možné délky představení, se původně plánovaný scěnář pohyboval v délce daleko přes dvě hodiny, ve kterých byla obsažena více než hodina hudby,⁶¹ a tak mohly i takto silné řkrty, ve kterých je zahrnut například i celý 9. obraz (soudní dvůr projednávající záležitost Milese Hendona), vytvořit scěnář nový, vinoucí se

⁵⁹ Hartlová, Vlasta: 15. ledna 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej řevčík.

⁶⁰ Viz Tabulka č. 1: *Princ a chudřas*: dramatický text.

⁶¹ Viz Archivní materiál č. 6: Sdělení o omezení délky představení: *Princ a chudřas*.

prakticky výlučně kolem hlavní dějové linie. Zcela vynechány tak byly např. krom zmíněného 9. obrazu i vděčná komická dvojice chamtivých, po moci se sápadících, lordů, St. Johna a Hertforda, přičemž nový text ponechal pouze jednoho z nich, a zrušena byla postava kruté pomocnice Elizabeth, Dvorní dámy. Na první pohled radikální zkrácení tedy ubralo inscenaci mnohé herecké příležitosti a budování složitějšího fikčního světa, ale na druhou stranu dodala divákovi možnost více se soustředit na vedoucí dějovou linku a výstupy hlavních postav Toma a Edwarda.

Změny scénáře se promítly i do textů písňových. Z analýzy, zaznamenané v tabulce, vyplývají změny a škrtky provedené na zápisu slok muzikálových písní.⁶² Finálová píseň č. 26 je opatřena z velké části novým, aktualizovaným textem, jež dobře poslouží jako příklad dobové proměny jazyka a celospolečenských odkazů a narážek. Z této písně, původně o 4 slokách, zůstaly jen dvě textově pozměněné. Původní 3. a 4. řádek 1. sloky zněl takto:

„[...] a kdo chce, bude študovat a zaplatí to stát
a ten, kdo bude pracovat, tak nebude mít hlad.“⁶³

Pozměněn je do následující podoby:

„[...] ať vaše děti študujou a neznaj co je hlad
a bližní se tu milujou a zrušenej byl kat.“⁶⁴

V prvním řádku původního textu se setkáváme s dobovým prosazováním aktu práce, kdy studium je vnímáno jako státu beroucí finance. Naopak pozměněná podoba textu reflektuje porevoluční možnosti neomezeného studia. Další řádek ... *kdo bude pracovat, tak nebude mít hlad*,⁶⁵ není už v současném chápání slova hlad pro dnešního

⁶² Viz Tabulka č. 2: *Princ a chud'as*: píseň.

⁶³ Kroc, Jiří (1974): *Princ a chud'as*. Praha: Dilia.

⁶⁴ Soukromá sbírka Ivo Kolaříka: audiovizuální záznam divadelní inscenace *Princ a chud'as*. Přerov: Městský dům Přerov, 7. 4. 2004.

⁶⁵ Kroc, Jiří (1974): *Princ a chud'as*. Praha: Dilia.

diváka, respektive posluchače, taktéž aktuální a byl tak nahrazen nadčasovou biblickou parafrází a pohádkovým motivem: *a bližní se tu milujou a zrušenej byl kat.*⁶⁶

2. sloka této písně pak původně zněla takto:

„Ať v našem novém království teď každý kraluje
a i z radosti jednoho se druhěj raduje
a už nebudou boháči a žádní chudáci,
ke štěstí přece postačí, když každěj má práci.“⁶⁷

2. sloka s novým textem zní:

„Na zemi širé on je král a žije bez hádek
a války děti znají už jenom z pohádek,
i v zemi nejsou boháči a taky chudáci
a všichni maj, co si uráčí a každěj má práci.“⁶⁸

První řádek, prvního verše *Ať v našem novém království teď každý kraluje*,⁶⁹ je jasným adeptem na změnu. Není dost dobře myslitelné, že by Pavel Dostál psal tento verš, pod vlivem ultralevicového smýšlení (tak jak jej prosazovala komunistická myšlenka), ale změna nastala možná spíše v rámci předejití chybné interpretace ze strany diváků, právě ve smyslu nezavdání příčiny pro takovato tvrzení. Současná mládež je díky výuce moderních dějin patrně stále ještě citlivá vůči podobným výrokům. Proti tomuto vyznění, se sice může postavit význam ponechaného druhého řádku, druhého verše, ale následující čtvrtý řádek potvrzuje snahu o redukci sociálně podmíněných tvrzení *ke štěstí přece*

⁶⁶ Soukromá sbírka Ivo Kolaříka: audiovizuální záznam divadelní inscenace *Princ a chud'as*. Přerov: Městský dům Přerov, 7. 4. 2004.

⁶⁷ Kroc, Jiří (1974): *Princ a chud'as*. Praha: Dilia.

⁶⁸ Soukromá sbírka Ivo Kolaříka: audiovizuální záznam divadelní inscenace *Princ a chud'as*. Přerov: Městský dům Přerov, 7. 4. 2004.

⁶⁹ Kroc, Jiří (1974): *Princ a chud'as*. Praha: Dilia.

*postačí, když každéj má práci směrem k pohádkovému a všichni maj co si uráčí a každéj má práci.*⁷⁰

Pozměněné nebo nové části scénáře se vyskytují i v mluvených replikách. Prakticky jediným zástupcem zcela nových promluv je situace na začátku 5. obrazu (postavy Canty a Edward), která slouží k lepšímu pochopení právě probíhajících událostí, a tím je prospěšná celkovému vyznění a porozumění hry. Občasné drobné změny slov jsou natolik řídké, že dle mého odkazují spíše na způsob amatérského herectví, a tedy situaci, kdy si takovýto herec slova nenásilně upraví a uzpůsobí svým možnostem přednesu. Skutečnost, že se jedná o žánr pohádky, neklade požadavek na přílišnou aktualizaci textu, vyžaduje pouze stylizovaný slovník, jenž je obsažen již v původní dramatinizaci Twainova románu.

Jak jsem již uvedl, hlavní pozornost, co do hereckých ztvárnění, je dějem cíleně upřena na dvojici ústředních postav, žebráka Toma (Eliška Rösnerová) a jeho zrcadlového protějšku, prince a později krále Edwarda (Gyula Nyárs). Skutečnost, že mužskou postavu Toma ztvárňuje dívka, se v inscenaci neprojevuje negativně, ale právě naopak, mladá herečka disponuje vysokým rytmickým cítěním, a to jak v pohybu, tak i v přirozeném a hravém hereččině projev mluveném, např. ve scénách hry na krále spolu s ostatními obyvateli Soho⁷¹, při prvním seznámení s Edwardem, či v nezvyklém počínání si v královském paláci po osudové záměně. Zde podobným dovádivým způsobem figuruje, a představitelce Toma sekunduje, postava Otloukánka (Martin Konvička), jenž svou mladostí a nefalšovanou radostí ze hry strhává herce na jevišti i diváky v hledišti. Gyula Nyárs, který představuje postavu Edwarda, je na rozdíl od dvou jmenovaných herecky nepřilíš disponován, a svým tvrdohlavým odmítáním okolních situací sice jde jakýmsi způsobem ruku v ruce s povahou královského dědice, ovšem jeho netečnost zachází až do nepříjemných poloh, kdy lze už jen těžko rozlišit, zda se jedná o režijní záměr či nezvládnutí role. Ze zbývajících postav stojí za povšimnutí vyzrálý herecký výkon Dagmar Stoklásková (Bess), dále pak Aloise Čuby (Lord Hertford). V postavě Lorda Hertforda vysublimovaly repliky z původních lordů dvou. Tato role krutého a nakonec pokořeného symbolu nespravedlivé královské moci padla k naturelu jeho představitelce, a v některých scénách se mu podařilo vytvořit kýžený efekt strachu a nenávisti k jím ztvárněvané dramatické osobě. Obecně by se dalo říct, že herectví je zvládnuté, a krom občasných

⁷⁰ Soukromá sbírka Ivo Kolaříka: audiovizuální záznam divadelní inscenace *Princ a chud'as*. Přerov: Městský dům Přerov, 7. 4. 2004.

⁷¹ Soho, čtvrť Londýna.

neduhů jako jsou přílišná snaha a následné přehrávání (častý jev amatérských divadelníků), nepůsobí rušivým dojmem. Tvoří ovšem spíše jakousi kostru pro lépe provedená hudební čísla, ve kterých se herci cítí uvolněněji, což se pozitivně promítá na jejich projev.

3. 1. 2. Hudební složka

V muzikálu je důležitost hudební složky rovna složce mluvené. Mnohdy, a v tomto případě stojíme na hraně, písňová pásma převládnu nad mluveným slovem. Hudební složka *Prince a chudáse* obsahuje celkem 18 písňových výstupů (původní inscenace jich obsahovala 27) o souhrnné délce zhruba 26 minut 30 sekund. V porovnání s délkou celého představení (66 minut) sice není dominantní složkou, to ovšem neznamena, že svou kvalitou tak nemůže na diváka působit. Hudební skladatel Richard Pogoda, jenž zpracoval hudbu k této muzikálové inscenaci, vytvořil kompaktní hudební složku, jež jde souběžně s dějem. Její rytmika vychází jakoby z vnitřního temporytmu děje a osobních promluv postav, a podílí se tak na hladkém propojování zpívaných a mluvených pasáží hry. Krom jednotlivých písňových výstupů, děj provází také menší množství doprovodné, emotivní hudby, která podkresluje dramatickou situaci, a dotváří její náladu a atmosféru. Takováto hudba je použita např. při momentu výměny šatů a následné „výměny osobností“ Toma a Edwarda či při závěrečné korunovaci a oslavě nového krále. Slouží ale také k odvedení pozornosti a zabavení diváka při rychlých přestavbách scény bez zatažení opony. K podobnému účelu slouží i tzv. „meziaktní hudba“,⁷² v tomto případě použitá na oddělení první a druhé části příběhu (Píseň č. 14: Píseň v meziaktí).

Hlavní role muzikálové hudby je pobavit a vyvolat žádoucí emoce ve shodě s právě probíhajícím dějem. Jsou však i případy, kdy píseň převyší i samotný děj příběhu a aspiruje na skutečnost, stát se samostatnou skladbou schopnou žít i bez jednotícího zařazení v rámci muzikálové inscenace. Takové charakteristice nejvíce odpovídá píseň č. 3 (*Píseň na oslavu prince*), která svým chytlavým refrémem vytvořila prakticky celomuzikálový hudební motiv, objevující se při častých oslavách pozitivního vývoje v ději. Velmi rytmickou písní je i píseň č. 9 (*Píseň zlodějů*), která na jedné straně vyjadřuje bezstarostnost obyvatel

⁷² Perkner, Stanislav – Hyvnar, Jan (1987): *Řeč dramatu (Umění vnímat umění), I. Divadlo a rozhlas*. Praha: Horizont, s. 151.

chudinské čtvrti, a na straně druhé poukazuje na mnohá jejich tajemství a nevyčtené útrapy. Samostatně stojící píseň č. 4 (*Píseň o snech*) zase odhaluje nový rozměr v chápání děje, tedy motiv snění. V jednotlivých pěveckých projevech především upoutá představitelka Toma, a to obzvláště v sólové písni č. 10 (*Píseň o chudáku králi*), ve které jemně vede melodii a naopak přidává na důrazu v potřebných pasážích. Vypělý hudební projev předvádí i Bess v písni č. 21 (*Píseň o Černé Bess*), která si svým hlubokým hlasem podmaňuje publikum ve stylu francouzského chantantu.

3. 1. 3. Choreografie

Choreografie úzce souvisí s hudbou, kterou bere jako základ, podle kterého se samo svým specifickým způsobem vyjadřuje a komunikuje s divákem. Tou osobitou složkou uměleckého projevu je tanec, pohyb. Choreografie tanečního čísla může být svébytným vyjadřovacím prvem a jít souběžně se stanoviskem mluveného a zpívaného textu.

Choreografie inscenace Dostavníku by se dala rozdělit do dvou skupin: hromadné taneční výstupy chudiny a taneční výstupy Toma, buď samotného, nebo s ostatními postavami děje. U první jmenované kategorie dává choreografie často důraz na skupinová geometrická schémata pohybu, jež jsou účinná až s větším počtem jeho účastníků (v tomto případě devíti herců) a v průběhu tanečního čísla se více či méně stávají hravým rejmem a oslavou pohybu, s následným komickým vyzněním. Jedná se např. o píseň č. 3 (*Píseň o Tomově království*), dále pak takto činí při písni č. 7 (*Píseň halapartníka*), písni č. 9 (*Píseň zlodějů*) a písni č. 21 (*Píseň o Černé Bess*). Kategorie druhá potom čerpá především z pohybových předností představitelky Toma, která je jednoznačně nejlépe pohybově nadanou hereckou osobou v inscenaci. Její dovednosti vyniknou v tanečních číslech společně s hudbou písni č. 6 (*Píseň o šatech*), či v písni č. 10 (*Píseň o chudáku králi*). Při těchto dvou hudebních číslech zůstává na jevišti zcela sama, ale svou osobou i znatelnými radami choreografie Vlasty Hartlové, bez problému udrží divákovu pozornost.

3. 1. 4. Scénografie

Záměrem scénografie je vizuálně zformovat takové prostředí, které vytvoří podmínky ke komunikaci herce s divákem, potažmo jeviště s hledištěm. Úkolem scénografa je poté vytvořit prostor pro herecké jednání a následné divácké vnímání. Scénografie má v užším slova smyslu na starosti jevištní úpravu, tedy dekorace, kulisy, světlo a dále rekvizity, kostýmy a případně masky herců.⁷³

Vendula Nováková, která měla tuto oblast geneze divadelní inscenace *Prince a chud'ase* na starosti, vytvořila jednoduchou kontrastní scénu. Kontrastní v tom smyslu, že odděluje dva odlišné světy, chudinskou čtvrť Soho a královský palác. Strohé jevištní úpravě scény po celou dobu inscenace dominují dva jehlany, které svým barevným rozlišením, černobílá a pestrobarevná, odkazují na rozdělení nižší a vyšší vrstvy, a jejich životního zázemí. Jejich povrch, mající dekor, odkazující na prvky moderního umění, kubismu, funkcionalismu a abstrakce, v kombinaci s tvarem do výšky se vypínajícího jehlanovitého objektu, vytváří představu, která může evokovat vysoké stavby londýnským domů a věží, a svou koláží jednotlivých geometrických barevných ploch se může přirovnat k hemžení čtvrtí, ulic, střech a lidí v představovaném velkoměstě, jakým Londýn té doby byl.

S tímto barevným rozříděním stojí v kontrastu kostýmy, které mají dramatické postavy ze Soho ostře barevné. Stejně jako scéna, může být i toto symbolem. Význam tohoto symbolu, tak může divákovi napovědět, že každá lidská bytost a i ta nejchudší sociální a společenská vrstva, bydlící v šedých chatrčích, má v sobě stejnou touhu žít a být šťastná. V porovnání s fotografickou dokumentací inscenace Amatérského studia SDOS, kde se drželi spíše věrných dobových kostýmů (to bylo samozřejmě podmíněno i zázemím SDOS) vychází inscenace *Dostavníku* více symbolistně. K tomu přispívá i oproti ostatním, vymykající se kostým vypravěče, noční košile, fungující jako symbol probíhajícího snu a možnosti si svou fantazií vysnit prakticky cokoliv. Postavy náležející ke dvoru mají oproti svým „barevným palácům“, většinou tmavší barvu kostýmu. Na jejich vyšší stav je poukázáno malými rekvizitami, jako je zlatý řetěz pro prince, halapartníková zbraň či

⁷³ Perkner, Stanislav – Hyvnar, Jan (1987): *Řeč dramatu (Umění vnímat umění), I. Divadlo a rozhlas*. Praha: Horizont, s. 141.

opasek rytíře. Na světelnou složku inscenace je nutno nahlížet v rámci statusu amatérského souboru a zázemí domovského sálu Městského domu v Přerově. Používá se prakticky pouze konstantní stejnobarevné žluté světlo a to i přes technické nedostatky reflektorů, nepůsobí rušivě a je použito často nápaditě, např. při střídání světelné intenzity v situacích rychlých proměn prostředí, kdy jsou jednotlivá místa detailněji vyseknuta užším světelným zacílením.

3. 2. KLÁŠTERNÍ TAJEMSTVÍ ANEB DAVID A DOMINIKA (2006)

Muzikálová inscenace Divadla Dostavník Přerov.

Premiéra 6. března 2006, Velký sál Městského domu v Přerově.

Scénář:	Pavel Dostál, Vlasta Hartlová
Texty písní:	Pavel Dostál
Hudba:	Vladimír Čech
Režie:	Vlasta Hartlová
Choreografie:	Vlasta Hartlová
Scéna:	Hana Dostálová Dalibor Koutný
Kostýmy:	Hana Dostálová
Zvuk:	Lukáš Pavelka Michal Takáč
Světla:	Alois Zdráhal
Korepetice:	Ivo Kolařík
Produkce:	Ivo Kolařík

3. 2. 1. Dramatický text, herectví

Úpravy textu se ujala Vlasta Hartlová a bláznivý muzikál *David a Dominika* se proměnil na „naivní hudební crazy-komedii“⁷⁴ *Klášterní tajemství aneb David a Dominika*. Režisérka a autorka úpravy v jedné osobě zde pracovala s velmi vděčným textem, poskytujícím veliké množství pro vlastní úpravy, škrty, změny i nové repliky. Velice živý a spontánní text láká již sám o sobě k subjektivním vkladům své osobnosti, k dosazování vlastních situací ze života, vtipů, či jiných, více či méně komických slovních obrátů.

Takovýto text dává však možnost i herecké interpretaci a improvizaci. Nespornou výhodou tu disponují tzv. komičtí herci, či ti, kteří se cítí nejlépe v intuitivním způsobu hraní. Živelnost hercova v takovýchto veseloherních kusech dochází uspokojení a současně s ním i divák, ochotný přistoupit na takovéto „bezbožné“ povyražení. V úvodní části analýzy dramatického textu *Klášterního tajemství* bych se ještě rád vrátil k pozměněnému názvu muzikálové inscenace, tak, jak jej pojmenovalo Divadlo Dostavník. Nechci se zaměřovat, nakolik se jedná o marketingový tah, mým úsudek ovšem je, že takovýto název zajisté přilákal větší množství diváků, chtivých poodhalit roušku onoho tajemna. Ostatně, o klášterní tajemství jde většinou postav v první řadě, tak proč nenapnout i diváka, kdo nakonec tajemství odhalí, a zda vůbec někdo něco odhalí. Každopádně se u tohoto rychle plynoucího textu o hledání záhadného receptu může pobavit jak herec, tak jeho divák.

Změny, které v textu Vlasta Hartlová provedla, komplexně znázorňuje tabulka č. 3 v písemné příloze.⁷⁵ Potvrzuje například fakt, že na rozdíl od inscenace *Prince a chud'ase* se text nejenom krátil, ale ve větší míře i pozměňoval. Jako příklad změněných, nejčastěji dobově podmíněných textů, poslouží situace v ději, při opravě vysílačky. V původním textu bylo nutné vyměnit lampu,⁷⁶ v novějším se do nefunkční vysílačky doplňuje baterka.⁷⁷ Podobným případem, avšak již ostřeji vymežujícím proměnu jazykového slovníku, je část, kdy v původním textu jedna z klášterních chovaneček říká: „Neměla jsi

⁷⁴ Uvedený podtitul inscenace *Klášterní tajemství aneb David a Dominika*.

⁷⁵ Tabulka č. 3: *David a Dominika*: dramatický text.

⁷⁶ Soukromá sbírka Vlasty Hartlové: Pavel Dostál: *David a Dominika aneb Mstitel listonoš*. Olomouc, 8. 2. 2011.

⁷⁷ Soukromá sbírka Vlasty Hartlové: *Klášterní tajemství aneb David a Dominika*. Olomouc, 8. 2. 2011.

vidění?⁷⁸ V novějším upraveném textu již replika zní takto: „Kolik jsi toho vypila? Neměla jsi halušky?“⁷⁹ Takováto ostrá a dovolím si říci i necitlivá změna, je našťástí pouze v jediném případě.

Dalšími typy upravených replik jsou jednoduše ty, jejichž význam byl posunut směrem k většímu komickému efektu, cíleně působícího na současného diváka. Příkladem mohou být změny názvů „kospiračních hesel“, kterými se rozpoznávají jednotlivý gangsteři z původních „Mrkev je uvařená“, „Špenát se spálil“, „Ten pes má kratší nohu“ či „Běží liška k Táboru“,⁸⁰ směrem k heslům blízkým pro dnešního diváka, jako „Stará fronta včera“ či „Ctihodný, široký, kožený“.⁸¹ Se změnou kospiračního hesla na „Šťastný den“, souvisí i hudební vyvrcholení muzikálu, více o tom v následující kapitole o hudební složce inscenace. Již zcela ke komickým účelům slouží dosazení slova „spinosa“⁸² na místo slova „trn“ ve známém rčení o „vytrhnutí trnu z paty“. Žertovný účinek pramení ze spojování lidového rčení spolu s latinou.

Krom textově pozměněných replik napsala Vlasta Hartlová také části zcela nové. Mezi takové patří například staronová replika Frederiky: „Okamžitě do cely a spát!“⁸³ S novým doplněním: „raz-dva, raz-dva, raz-dva.“⁸⁴ Tento cvičebně-vojenský pokřik proběhne během inscenace několikrát, a velmi tak scény dynamizuje. Divácky vděčnou je nově připsaná osobní promluva Abatyše (těsně po rozhodnutí o nákupu žaluzií do cel): „To bude zas peněz!“⁸⁵ souvisí do jisté míry s dnešním viděním a posuzováním světa, skrze disponování s určitým obnosem peněz či nikoli. Poslední, mnou uvedený, zástupný příklad úpravy textu je zároveň ten nejvýraznější. Je jím nově nastudovaný motiv Abatyše, která diváka třikrát během inscenace upozorní promluvou při setkání s různými dramatickými

⁷⁸ Soukromá sbírka Vlasty Hartlové: Pavel Dostál: *David a Dominika aneb Mstitel listonoš*. Olomouc, 8. 2. 2011.

⁷⁹ Soukromá sbírka Vlasty Hartlové: *Klášteří tajemství aneb David a Dominika*. Olomouc, 8. 2. 2011.

⁸⁰ Soukromá sbírka Vlasty Hartlové: Pavel Dostál: *David a Dominika aneb Mstitel listonoš*. Olomouc, 8. 2. 2011.

⁸¹ Soukromá sbírka Vlasty Hartlové: *Klášteří tajemství aneb David a Dominika*. Olomouc, 8. 2. 2011.

⁸² Spinosa je latinský výraz pro trn/trnitý.

⁸³ Soukromá sbírka Vlasty Hartlové: Pavel Dostál: *David a Dominika aneb Mstitel listonoš*. Olomouc, 8. 2. 2011.

⁸⁴ Soukromá sbírka Ivo Kolaříka, audiovizuální záznam divadelní inscenace *Klášteří tajemství aneb David a Dominika*. Přerov: Městský dům Přerov, 6. 3. 2006.

⁸⁵ Soukromá sbírka Ivo Kolaříka, audiovizuální záznam divadelní inscenace *Klášteří tajemství aneb David a Dominika*. Přerov: Městský dům Přerov, 6. 3. 2006.

postavami „Kde já jsem ty oči už viděla?“⁸⁶ a tím odkazuje k tajemství, k zatím utajené zápletce. Pokládá otázku, jejíž odpověď by se měl divák do konce příběhu dozvědět. Svou promluvu vyřkne přibližně v jedné třetině představení a poté v polovině 7. obrazu a na začátku závěrečného 8. obrazu. Gradace dává tušit, že se blíží rozuzlení, a divákovo očekávání bude uspokojeno.

Herectví, jak jsem nastínil v úvodu, může být v bláznivě komickém žánru inscenace vysoce stylizované a expresivní. Tak tomu je i ve většině případů, kdy herci Dostavníku ztvárňují „své“ postavy. Jako jediná vymykající se výše zmíněnému způsobu hraní je postava Abatyše. Může za to s největší pravděpodobností fakt, že na rozdíl od ostatních postav není špiónem a nemusí se tak přetvařovat, předstírat jinou identitu a může hrát pouze představenou kláštera. Abatyši ztvárňuje Renata Bartlová, která jemně působícím, i když přece často komickým dojmem, který však hlavně kontrastuje s dalšími dramatickými postavami. Tvoří tak v rámci svého povolání jakýsi maják naděje a víry, že všechny záměny se nakonec v dobré obrátí a tajemství se rozřeší. S postavou matky představené souvisí sbor sedmi chovank kláštera. Jedná se o jeptišky rozpustilé a nezkrotné, a víc než hodiny na motlitbách je zajímají muži a všelijaké zlomyslné kousky. Herectví ve sboru je značně rozdílné, Divadlo Dostavník muselo pro role více ženských postav, než měl soubor k dispozici, uspořádat konkurz a přijmout tak nové herečky. Vynikají spíše tedy služebně starší členky jako Pavlína Konvičková či Lenka Dudová. I přesto, že lze odhalit v této skupině mnoho různých výkonů, je sedm chovank vnímáno jako celek. Herecky získal nejvíce prostoru zkušený Zdeněk Hilbert, který je přesně tím příkladem herce, který má intuitivní vnímání pro dramatickou, a v našem případě hlavně komickou akci. Jeho herectví výrazně převyšuje zbytek ansámbly, a to jak po stránce mluvy (jadrné vyslovování v rámci stylizovaného přízvuku italského mafiána), tak i pohybu (občasné úspěšné pokusy o akrobacii, stylizovaná gesta při ztvárňování šíleného psychiatra). Postavy Ramona/Romana, jsou v hereckém zobrazení Zdeňka Hilberta parodickými postavičkami, zvyšující temporytmus celé inscenace.

Dvojice hlavních postav Davida a Dominiky/Dominika ztvárnili Dalibor Koutný a Bohumil Šponar. První jmenovaný hraje postavu zamilovaného a jemně vystrašeného Davida upřímným a energickým způsobem. Energickým do té míry, že by se dalo hovořit

⁸⁶ Soukromá sbírka Ivo Kolaříka, audiovizuální záznam divadelní inscenace *Klášteří tajemství aneb David a Dominika*. Přerov: Městský dům Přerov, 6. 3. 2006.

až o hyperaktivitě, která však dobře koresponduje s povahou jím ztvárňované figury. Dominika/Dominik ztvárňovaný Bohumilem Šponarem je dobře zvládnutá role, do které ovšem musel jeho tvůrce vložit veliké úsilí. Jeho herectví není natolik přirozené jako to u výše popsaných osob, a je tak u něj cítit silné režijní vedení. Účinek jeho nepřirozeného vyjadřování, zachraňuje skutečnost, že většinu hry mluví s fistulí jakožto špion vydávající se za klášterní novicku. Následující postavy nemají k objektivnímu posouzení jejich hereckých výkonů dostatek prostoru v ději. Jsou jimi Frederika (Božena Weiglová), jako špión vydávající se za zahradníka, špión maskující se za hostinského (Ivo Kolařík) a patronka kláštera (Dagmar Stoklásková), která ve skutečnosti není nikdo jiný než také špiónem, prahnoucím po získání receptu Klášterního tajemství.

3. 2. 2. Hudební složka

V následující kapitole se věnuji nejvýraznějším případům, které dokládají a utvářejí hudební složku muzikálové inscenace *Klášterní Tajemství aneb David a Dominika*. Režisérka Vlasta Hartlová měla nejdříve představu o hudebním žánru, který by chtěla zpracovat do muzikálové podoby a teprve poté hledala příslušný scénář.⁸⁷ Míněným hudebním žánrem byly spirituály a gospely, a patřičným dramatickým textem, jehož v klášteře se odehrávající děj odkazuje k podobným druhům skladeb, byl scénář *David a Dominiky*. Duchovní spirituály zpomalují divoké tempo textové předlohy, a zároveň již ze své podstaty vytvářejí náležitou možnost pro sborový zpěv.

Úvodní, Vlastou Hartlovou zinscenovaná skladba, od Spirituál Kvintetu „Lod' dětí“, zahajující celou muzikálovou inscenaci, říká:

„Tak jen dál, milé děti, honem dál milé děti,
tak jen dál, děti moří, ta loď dost místa má.“⁸⁸

⁸⁷ Hartlová, Vlasta: 15. ledna 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

⁸⁸ Soukromá sbírka Ivo Kolaříka, audiovizuální záznam divadelní inscenace *Klášterní tajemství aneb David a Dominika*. Přerov: Městský dům Přerov, 6. 3. 2006.

Pro tuto zhruba dvou minutovou píseň je zvolena příznačná choreografie. Píseň je provedena za pohybu Abatyše a sedmi jeptišek z prostoru středové uličky mezi sedadly v hledišti směrem na jeviště. V původním seznamu písní se samozřejmě nevyskytovala, ale její zařazení na úplný počátek, nijak neruší dějovou posloupnost, a naopak diváka uvede do místa děje a herecká akce v hledišti jej lépe vtáhne do dramatického prostoru.

Další zcela novou hudební skladbou je úprava černošského spirituálu „Nobody knows de trouble I see / Nikdo tu nezná soužení mé“ ve 3. obrazu píseň č. 7, český text napsal Jiří Joran. Prezentuje se velmi příjemně znělý a zralý hlas Boženy Weiglové, která jako Frederika zpívá a zároveň „hraje“ na varhany. Pro následující píseň č. 8 od Spirituál Kvintetu „Chvilé nadějí“, je použita působivá choreografie s rekvizitami košťat, s čímž koresponduje text písně:

„Koště si vem, břízy když se nově olistí,
zdupanou zem svěcená voda snadno vyčistí,
a s úsměvem, jen aby peklo puklo závistí
do toho šlápne, šlápne!“⁸⁹

Choreografickému ztvárnění této i jiných písní se blíže věnuji ve speciální kapitole. Čtvrtým a zároveň posledním zástupcem úplně nových písní v uvedení *David a Dominiky* v Divadle Dostavník je spirituál „Koukám a vidím“, kterým vstupuje do děje patronka Juliána.

Změněných textů či pozměněných melodií na místě původních skladeb je celkově šest. Nejvýrazněji zaujmou tři z nich, konkrétně upravená píseň č. 5 Glory Haleluja (z filmu *Kdyby tisíc klarinetů*), která je založena na kontrastu vážného chorálního projevu s rock and rollem. Komický účinek je poté vytvořen rychlým střihem písně z rychlého tempa na vážně pomalé. Takto se to děje např. s příchodem Abatyše na scénu, kdy musí chovanky znova předstírat náboženský rozměr písně. Druhou změnou v kategorii hudby je přetvoření původní uvítací písně pro Patronku na církevní kánon „Mi-ne-ra-li-don“, jež se opakuje několikrát během inscenace a vytváří tak nový hudební motiv. V odkazu na změnu konspiračního hesla z „Mrkev je uvařená“ na „Šťastný den“ se změnil i finálová píseň.

⁸⁹ Soukromá sbírka Ivo Kolaříka, audiovizuální záznam divadelní inscenace *Klášteří tajemství aneb David a Dominika*. Přerov: Městský dům Přerov, 6. 3. 2006.

Místo zopakování písně č. 14, následuje zřejmě nejznámější gospel „Oh happy day“ od Edwina Hawkinse. Vystupňovaná píseň má nejlepší předpoklady stát se závěrečným a optimistickým zakončením jakéhokoliv hudebního či uměleckého útvaru, do čehož zapadá i muzikál Divadla Dostavník.

3. 2. 3. Choreografie

Koncepce tanečních čísel je spjata s větším množstvím sboru chovank. Ve většině to jsou právě ony, které tvoří taneční kompozice v *Klášterním tajemství*. První, již v předešlé kapitole zmíněná, pohybová kompozice na skladbu „Lod' dětí“ je pozoruhodná svým zapojením hlediště jakožto dramatického prostoru. Z choreografického hlediska je pozoruhodná situace, kdy Abatyše vystoupí na jeviště, a přitom chovanky nechává pod pódiem na úrovni hlediště. Z vyvýšeného místa tak diriguje či „káže“ zpívajícímu chóru, a zároveň se tak i svým postavením vymezí proti ostatním jeptiškám. Píseň č. 8 „Chvilé nadějí“, je choreograficky pozoruhodná použitím košťat jako rekvizit. Chovanky naznačují zametání a vymetání koutů, s košťaty tančí, 4 dívky je použijí jako „bránu“, kterou ostatní probíhají, sedají si na košťata jako symbol jejich nepřítelů zbožné povahy, avšak nakonec je zvedají nad hlavy „k nebi“ a pokorně se uklánějí.

Další taneční skladba je spojena spolu s rekvizitou dvojitého žebříku. Po vzkřiknutí jedné z chovank: „Tady se nepodleží“,⁹⁰ právě v momentě, kdy tudy Dominika prolézá, začnou mezi jednotlivé špruše strkat svá košťata, a Dominice tak znemožní pohyb. Takto uvězněnou ji pak nutí slíbit jejich nepsané zákony v podobě „zvrhlého“ desatera.

Choreograficky pozoruhodné jsou ovšem i výstupy Davida. Jeho kajčnická replika: „Matko představená, já si něco udělám, já už tak dál nemohu!“⁹¹ je doprovázena sebedrskostí, ovšem opět v komickém vyznění, protože sebetřznitelským nástrojem není bič, ale růžový ručník. Dále situace, kdy vysvětluje Dominice, že se ocitla v černé palírně lihu. David činí takto nejen použitím patřičných slov, ale i pomocí dvojice košťat a jejich symbolistického využití. Například při vyjadřování muže a ženy použije v každé ruce

⁹⁰ Soukromá sbírka Ivo Kolaříka, audiovizuální záznam divadelní inscenace *Klášterní tajemství aneb David a Dominika*. Přerov: Městský dům Přerov, 6. 3. 2006.

⁹¹ Soukromá sbírka Ivo Kolaříka, audiovizuální záznam divadelní inscenace *Klášterní tajemství aneb David a Dominika*. Přerov: Městský dům Přerov, 6. 3. 2006.

jedno koště ve svislé pozici, s tím rozdílem, že jedno je štětinami nahoru a druhé štětinami dolů. Když poté popisuje situaci v klášteře, tak košťata zkříží do podoby latinského kříže.

3. 2. 4. Scénografie

První obraz probíhá v prostředí zahradní hospůdky. Přibližně uprostřed scény stojí šikmo vytočená cihlová zeď, za kterou je vpravo potmělý prostor. Dále směrem od diváka ukončuje jeviště zadní prospekt, látka do výšky přibližně dvou metrů s malovanými okny, symbolizující restaurační budovu. V popředí pár kusů zahradního nábytku. S přelomem prvního a druhého obrazu nastává změna scény. Cihlová zídka, jež se otočí cca o 90° kolem své osy, odhalí zatím skrytý prostor v pravé části jeviště. Tento prostý, ale působivý a funkční technicko-architektonický prvek posune zároveň divákovi perspektivu též jakoby o 90°. Vytváří tak zvláštní optický klam, jakoby se neposunula scéna, ale sám divák, jenž hru přitom sleduje stále ze stejného místa. Tímto efektem se tedy odhalí zbytek jevištního prostoru, a obnaží tak nyní celou zadní kulisu, která je rozdělena na dva kusy. Pravá část se slabě odlišným barevným odstínem je klášterní budovou, nejspíš kostel. K takové představě odkazuje malba vitrážového kostelního okna přibližně v polovině pravého zadního prospektu. U zadní „stěny“ stojí pár dvojitých dřevěných žebříků, a v popředí, mírně vpravo černošedá bedna představující varhany. Ač se to může skrze umístění varhan zdát podivné, ocitli jsme se v klášterní zahradě. Takto vystavěný jevištní prostor zůstane až do konce (krom přeměny žebříku z kulisy na rekvizitu) neměnný.

Kostýmy jsou, na poměry amatérského divadla Dostavník, propracované a působí profesionálním dojmem. Všech sedm chovanek i s matkou představenou, později i s Dominikem alias Dominikou, nosí věrné repliky sesterských hábitů. Přirozené civilní ošacení Davida, padnoucí oblek Romana alias Ramona, pracovní montérky pro Frederiku, Hostinského zástěra s vestičkou i církevní kostým patronky alias V.I.P (Vášnivá intrikánka podsvětí) přispívají k vizuálnímu oživení jinak střídmé scény. Ozvlášťujícím způsobem je jinak nenápadná světelná složka využita v šestém obrazu. Potmělé jeviště je slabě osvětleno přes modrý filtr a symbolizuje tak noční čas.

4. ZÁVĚR

V této práci jsem se pokusil zachytit proměnu poetiky muzikálové tvorby konkrétního divadelního souboru a postihnout kořeny, ze kterých tento soubor čerpal. Inspirační východiska, vycházející ze 70. a 80. let, měla vliv na kontinuitu tvorby i po roce 1989, kdy se proměnilo kulturní zázemí. Takto stanovený výzkumný záměr jsem realizoval na příkladu dvou muzikálových inscenací, *Princ a chud'as* a *David a Dominika (Klášterní tajemství aneb David a Dominika)*, které jsem podrobil analýze.

Výsledky analýzy ukázaly primárně proměny dramatického textu a hudby, ale také částečně nastínily změnu scénických postupů. Hereckou složku bylo kvůli omezeným zdrojům možno analyzovat pouze na příkladu muzikálových inscenací vzniklých po roce 1989, což neumožnilo postihnout proměnu v čase. Dramatické texty, jejichž autorem je Pavel Dostál, se v nastudování Divadla Dostavník oproti původním textovým předlohám zkrátily. Tato skutečnost je zapříčiněna větší možností diváka volit si různorodé volnočasové aktivity, což vede ke snahám divadelních tvůrců své texty dynamizovat, a tak diváka přilákat a udržet. Další tendencí při úpravách textu je aktualizace scénáře tak, aby odrážela aktuální dění a zároveň redukovala významy spjaté s minulou dobou a jejími idejemi, čehož dosahuje přizpůsobením jazykových prostředků současnosti.

Hudební složka nově nastudovaných muzikálů v Divadle Dostavník, také podléhala aktualizacím snahám. Muzikál *David a Dominika*, jehož hudba byla založena z větší části na parodickém pojetí dobových populárních písní, vytvářel oprávněné obavy z diváckého nepochopení dobově podmíněných skladeb. Z tohoto důvodu přistoupila režisérka Vlasta Hartlová v *Klášterním tajemství aneb David a Dominika* ke zcela novému hudebnímu jednotícímu rámci, založenému na gospelu a spirituálu, který svižně korespondoval s umístěním děje. V případě muzikálu *Princ a chud'as*, k němuž složil hudbu Richard Pogoda, zůstala i v novém nastudování hudební složka téměř totožná, neboť se jednalo o dobou nezatížená a nadčasová melodická ztvárnění. Proměna inscenační poetiky se výrazně projevila také v oblasti scénografie, která je do značné míry závislá na finančním pokrytí realizace jevištní výpravy. Nově nastudované muzikálové inscenace tak jsou oproti původnímu provoznímu statusu, pod hlavičkou státních podniků a organizací, odkázány po roce 1989 na finanční příspěvky sponzorů. To znamená, že na jevištní

výpravě se odrážela tato proměnlivá a nejistá situace, a nutila tak inscenátory k invenčním improvizacím s materiálem, který mají k dispozici.

Autorská dvojice, Pavel Dostál a Richard Pogoda, která na počátku 80. let přišla do Divadla Dostavník, přinesla s sebou tvůrčí impulz a řadu vlastních her z předešlého působiště v Amatérském studiu Státního divadla Oldřicha Stibora v Olomouci. Z tohoto uměleckého odkazu zmíněných autorů čerpá kontinuálně Divadlo Dostavník Přerov dodnes. Explicitně se vrací nejen k původním scénářům, ale v obecnější rovině vychází i ve změněných kulturně-společenských podmínkách po roce 1989 z dramaturgicko-inscenačního podhoubí 70. a 80. let.

5. ZDROJE

5. 1. LITERATURA

CÍSAŘ, Jan (2006): *Divadla svítící do tmy: nesoustavné nahlédnutí do historie malých autorských neprofesionálních scén 80. let 20. století*. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu.

CÍSAŘ, Jan (2007): *Divadla svítící do tmy II: nesoustavné nahlédnutí do historie malých autorských neprofesionálních scén 80. let 20. století*. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu.

DRLÍK, Vojen – HOLEŇOVÁ, Jana – LAZORČÁKOVÁ, Tatjana, aj. (2000): *Almanach - Moravské divadlo Olomouc 1920–2000*. Olomouc: Moravské divadlo Olomouc.

KOLAŘÍK, Ivo (2000): *Ochotnické divadlo Přerovského regionu 1945-2000 aneb po stopách amatérského divadla na Přerovsku*. Přerov: Divadlo Dostavník Přerov.

KOLAŘÍK, Ivo (2010): *Čtyřicet muzikálových let Dostavníku. Přerov*. Přerov: Divadlo Dostavník Přerov.

LAZORČÁKOVÁ, Tatjana (1996): *Čas malých divadel*. Olomouc: Univerzita Palackého.

LAZORČÁKOVÁ, Tatjana – ROUBAL, Jan – DVOŘÁK, Jan (ed.) (2003): *K netradičnímu divadlu na Moravě a ve Slezsku 60. - 80. let dvacátého století*. Praha: Pražská scéna.

OSOLSOBĚ, Ivo (1967): *Muzikál je, když....*. Praha: Editio Supraphon.

OSOLSOBĚ, Ivo (1974): *Divadlo, které mluví, zpívá a tančí. Teorie jedné komunikační formy*. Praha: Supraphon.

PERKNER, Stanislav – HYVNAR, Jan (1987): *Řeč dramatu (Umění vnímat umění). I. Divadlo a rozhlas*. Praha: Horizont.

VANĚK, Miroslav – MÜCKE, Pavel – PELIKÁNOVÁ, Hana (2007): *Naslouchat hlasům paměti. Teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

VANĚK, Miroslav a kol. (2003): *Orální historie. Metodické a "technické" postupy*. Olomouc: Univerzita Palackého.

5. 2. PRAMENY

5. 2. 1. Publikované prameny

- BENDÍKOVÁ, Magda (1984): Matěj Brouček v Přerově. *Amatérská scéna*, roč. 21, č. 5, s. 9.
- BEŤÁK, Čestmír (2006): Ó happy day, zpíval při premiéře Dostavník. *Nové Přerovsko*, roč. 15, č. 10, s. 8.
- DITTLER, K. (1974): Triumf mladé tvořivosti. *Zpravodaj*. XVIII. Divadelní Máj v Krnově, 10. 5. 1974, [s. 1].
- DOSTÁL, Pavel (1970): Jeho veličenstvo - Pan Publikum. *Amatérská scéna*, roč. 7, č. 9, s. 15.
- DOSTÁL, Pavel (1976): Patnáct sezón olomouckého Studia aneb Proč děláme muzikál. *Amatérská scéna*, roč. 13, č. 4, s. 3–4.
- EŠ (1974): Vavříny pro Amatérské studio DOS. *Stráž lidu* (17. 8. 1974), [s. ?].
- KAFKOVÁ, Jana (2006): Povzbuzující zpráva z 49. divadelního festivalu v Napajedlích. *Amatérská scéna*, roč. 43, č. 4, s. 33–34.
- KODEŠ, Jaroslav (2004): Hanácký divadelní máj. *Amatérská scéna*, roč. 41, č. 3, s. 4–5.
- KOKTA, Zdeněk (1972): 10 let Studia amatérského divadla při Divadle Oldřicha Stibora v Olomouci. *Amatérská scéna*, roč. 9, č. 3, s. 3–4.
- KOKTA, Zdeněk (1974): Princ a chud'as v olomouckém Studiu. *Amatérská scéna*, roč. 11, č. 7, s. 21.
- KOLAŘÍK, Ivo (1994): Dostavník bilancoval. *Nové Přerovsko*, roč. 3, č. 2, s. 8.
- KOLAŘÍK, Ivo (2005): 35 muzikálových let Dostavníku. *Přerovské listy*, roč. 4, č. 3, s. 14.
- KOLAŘÍK, Ivo (2006): Přerovští ochotníci vzpomenu na Pavla Dostála. *Nové Přerovsko*, roč. 15, č. 41, s. 2.
- KROC, Jiří (1974): *Princ a chud'as*. Praha: Dilia.
- MGB (1984): Divadlo přece nehrajeme kvůli diskusím. *Amatérská scéna*, roč. 21, č. 4, s. 12–13.
- PEK (1983): Náš rozhovor s ředitelem Josefem Srovnalem o Amatérském studiu Olomouc. *Amatérská scéna*, roč. 20, č. 8, s. 12–13.

SO (1970): V Napajedlích po třinácté. *Amatérská scéna*, roč. 7, č. 7, s. 5–8.

ŠTĚRBOVÁ, Alena (1972): Tradice a současnost olomouckého amatérského divadla. *Amatérská scéna*, roč. 9, č. 5, s. 8–9.

5. 2. 2. Webové stránky

Databáze českého amatérského divadla. Praha: NIPOS-Artama.

<<http://www.amaterskedivadlo.cz/index.php>>

Divadlo Dostavník Přerov. Přerov: Divadlo Dostavník Přerov o.s.

<<http://www.divadlodostavnik.cz/>>

5. 2. 3. Archivní prameny

SOkA Olomouc, f. M5-88: Divadlo Oldřicha Stibora Olomouc:

k. 2, Se 3, Korespondence - dramaturgické plány 1974–1987, Status Amatérského studia.

k. 16, Ro 40, Přehlídka hudebních divadel 1973, Seminář o hudebním divadle.

k. 56, Mp 152, Premiéry 1970, David a Dominika.

k. 89, Dc 272, Plány představení 1974–1975, Princ a chudřas.

Dokumentační centrum katedry divadelních, filmových a mediálních studií Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, Archiv netradičního divadla, f. Amatérské studio SDOS Olomouc, T 2850, Tlač, recenze.

Soukromá sbírka Vlasty Hartlové:

Pavel Dostál: *David a Dominika aneb Mstitel listonoš*. Olomouc, 8. 2. 2011.

Klášterní tajemství aneb David a Dominika aneb Mstitel listonoš. Olomouc, 8. 2. 2011.

Fotografická sbírka z představení *David a Dominika* (1974). Olomouc, 8. 2. 2011.

5. 2. 4. Orální prameny

KOLAŘÍK, Ivo: 21. listopadu 2010 (Přerov), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

HARTLOVÁ, Vlasta: 15. ledna 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

POGODA, Richard: 21. února 2011 (Olomouc), rozhovor vedl Ondřej Ševčík.

5. 2. 5. Audiovizuální prameny

Soukromá sbírka Ivo Kolaříka:

audiovizuální záznam divadelní inscenace *Princ a chud'as*. Přerov: Městský dům Přerov, 7. 4. 2004.

audiovizuální záznam divadelní inscenace *Klášterní tajemství aneb David a Dominika*. Přerov: Městský dům Přerov, 6. 3. 2006.

5. 3. POUŽITÉ ZKRATKY

č.	číslo
f.	fond
k.	karton
KDS	Klub dopravy a spojů
roč.	ročník
s.	strana
SDOS	Státní divadlo Oldřicha Stibora v Olomouci
STM	Soutěž tvořivosti mládeže
KSČ	Komunistická strana Československa
ZKŽ	Závodní klub železničářů

6. DOKUMENTAČNÍ PŘÍLOHA

6.1. PÍSEMNÁ PŘÍLOHA

6.1.1. Tabulky

Tabulka č. 1: *Princ a chud'as*: dramatický text.

Zobrazuje změny ve scénáři inscenace *Princ a chud'as* (Divadlo Dostavník Přerov, 2004) vzhledem k původnímu scénáři (Amatérské studio SDOS, 1974).

	Počet replik					
	Amatérské studio Divadla Oldřicha Stibora 1974	Divadlo Dostavník Přerov 2004	Celkový počet změn	Vynechaných (Postavy)	Změněných/ Zkrácených (Postavy)	Přidaných (Postavy)
1. Obraz	72	56	16	16 (Andrew, Tom, Bess, chudina)	-	-
2. Obraz	117	71	46	44 (Edward, Tom, Otloukánek)	2 (Edward)	-
3. Obraz	60	34	26	26 (Andrew, Edward, Canty, Halapartník, Yokel, chudina)	-	-
4. Obraz	228	134	94 ⁹²	90 (Tom, Jane, Hertford, Otloukánek, Elizabeth, St. John, Dvorní dáma)	4 (Tom, Otloukánek, Jane, Elizabeth)	-

⁹² Repliky zrušených dramatické postav St. John a Dvorní dáma, jsou buď vynechány či převzaty jinou postavou: St. John: Hertford, Jane, Dvorní dáma: Elizabeth.

5. Obraz	62	41	21	19 (Edward, Hendon, Yokel, Bess)	1 (Bess)	1 (Canty, Edward)
6. Obraz	58	16	42	41 (Edward, Hendon, Canty, Soudce)	1 (Hendon)	-
7. Obraz	45	17	28	28 (Edward, Yokel, Bess)	-	-
8. Obraz	54	31	23	23 (Tom, Otloukánek, Elizabeth, Jane)	-	-
9. Obraz	34	0	34	34 (Yokel, Hendon, Soudce, Chudina)	-	-
10. Obraz	181	92	89	87 (Edward, Tom, Elizabeth, Jane Dvorní dáma, Hendon, Bess, Otloukánek)	2 (Tom, Bess)	-
CELKEM	911	492	419	408	10	1

Tabulka č. 2: *Princ a chud'as*: písně.

Zobrazuje změny v textu hudby inscenace *Princ a chud'as* (Divadlo Dostavník Přerov, 2004) vzhledem k původnímu scénáři (Amatérské studio SDOS v Olomouci, 1974).

	Počet slok					
	Amatérské studio Divadla Oldřicha Stibora 1974	Divadlo Dostavník Přerov 2004	Celkový počet změn	Vynechaných (Postavy)	Změněných/Zkrácených (Postavy)	Přidaných (Postavy)
Píseň č. 1	6	3	3	3 (Vypravěč)	0	0
Píseň č. 2	9	7	2	2 (St. John, Edward)	0	0
Píseň č. 3	7	1	6	6 (Tom, Chudina)	0	0
Píseň č. 4	6	4	2	2 (1. žena, 1.muž)	0	0
Píseň č. 5	6	3	3	2 (Tom, Edward)	0	0
Píseň č. 6	6	4	2	2 (Tom, Edward)	0	0
Píseň č. 7	5	5	0	0	0	0
Píseň č. 8	5	0	5	5 (Edward, Halapartník, Chudina)	0	0
Píseň č. 9	4	2	2	2 ⁹³ (Chudina)	0	0
Píseň č. 10	3	2	1	1 (Tom)	0	0
Píseň č. 11	4	3	3	1 (Otloukánek)	1 (St. John/ Hertford)	1 (Hertford)
Píseň č. 12 = č. 10 ⁹⁴	1	1	0	-	0	0

⁹³ 2 ponechané sloky jsou přemístěny na začátek 2. dílu/ 5. Obrazu

⁹⁴ Rovnítko značí totožnou melodii dvou uvedených písní.

Píseň č. 13	1	0	1 ⁹⁵	1 (Tom)	0	0
Píseň č. 14	2	0	2	2 (Hendon)	0	0
Píseň č. 15 = č. 9	1	1	0	-	0	0
Píseň č. 16 = č. 3	2	0	2	2 (Chudina, Bess, Yokel)	0	0
Píseň č. 17	2	0	2	2 (Hendon)	0	0
Píseň č. 18	3	2	1	1 (Edward)	0	0
Píseň č. 19	2	2	0	0	0	0
Píseň č. 20	5	0	5	5 (Edward, Yokel, Bess Chudina,)	0	0
Píseň č. 21	4	3	1	1 (Bess)	0	0
Píseň č. 22	7	0	7	7 (Bess, Biřici, Chudina, Soudce)	0	0
Píseň č. 23	3	0	3	3 (Hendon, Yokel)	0	0
Píseň č. 24	4	0	4	4 (Edward, Chudina, Dráb)	0	0

⁹⁵ Ponechám pouze 1 refrén.

Píseň č. 25	3	0	3	3 (St. John, Hertford)	0	0
Píseň č. 26 = č. 3	4	2	2	2 (Edward, Tom)	2 (Edward, Tom, Matka, Bess, Yokel, Dívka z chudiny)	0
Píseň č. 27	1	1	1	0	1 (Vypravěč)	0
CELKEM	106	46	60	57	4	1

Tabulka č. 3: *David a Dominika*: dramatický text.

Zobrazuje změny ve scénáři inscenace *Klášteří tajemství aneb David a Dominika*

(Divadlo Dostavník Přerov 2006) vzhledem k původnímu scénáři *David a Dominiky*

(Amatérské studio Divadla Oldřicha Stibora 1970).

	Počet replik					
	Amatérské studio SDOS 1970	Divadlo Dostavník Přerov 2006	Celkový počet změn	Vynechaných (Postavy)	Změněných/ Zkrácených (Postavy)	Přidaných (Postavy)
1. Obraz	122	59	63	63 (Roman, Dominik, David, Hostinský)	0	0
2. Obraz	69	51	18	3 (David, chovanky)	13 (Abatyše, chovanky, Dominik, Hostinský)	2 (Roman, Abatyše)
3. Obraz	181	123	58	50 (Frederika, Dominik, chovanky, Roman)	6 (Abatyše, Dominik, chovanky)	2 (Chovanky, Dominik)
4. Obraz	57	51	6	3 (Chovanky, Frederika)	3 (David, chovanky)	0
5. Obraz	70	58	12	12 (Abatyše, Frederika, Roman, David, Dominik)	0	0
6. Obraz	142	82	60	55 (Abatyše, Frederika, David, Dominik, Roman)	3 (Dominik, chovanky)	2 (Frederika, chovanky)
7. Obraz	123	70	53	51 (Abatyše, Roman, Frederika, Dominik, David)	1 (David)	1 (Abatyše)
8. Obraz	168	88	80	74 (Roman, Abatyše, Frederika, Patronka, Dominik,)	4 (Abatyše, Dominik, Hostinský, Roman,	2 (Abatyše, hostinský)
CELKEM	932	582	350	311	30	9

Tabulka č. 4: *David a Dominika*: písně.

Zobrazuje změny v textu hudby inscenace *David a Dominika* (Divadlo Dostavník Přerov, 2006) vzhledem k původnímu scénáři (Amatérské studio SDOS v Olomouci, 1970).

		Písně					Poznámky
		Amatérské studio SDOS v Olomouci 1970	Divadlo Dostavník Přerov 2006	Počet			
				Vynechaných (Postavy)	Přidaných (Postavy)	Změněných (Postavy)	
Prolog	Píseň prologu	–	✓	0	1 (Abatyše, chovanky)	0	<i>Lod' dětí</i>
Obraz První	Píseň č. 1	✓	–	1 (Jimmy)	0	0	Postava Jimmyho je zcela vynechána
	Píseň č. 2	✓	–	1 (David, Jimmy)	0	0	–
	Píseň č. 3	✓	✓	0	0	1 (David)	Ponechány pouze poslední dva verše - recitace
	Píseň č. 4	✓	–	1 (David, Jimmy)	0	0	–
Obraz Druhý	Píseň č. 5	✓	✓	0	0	1 (David)	Ponechám pouze refrén: Glory aleluja
Obraz Třetí	Píseň č. 6	✓	–	0	0	0	–
	Píseň č. 7	-	✓	0	1 (Frederika)	0	<i>Nikdo tu nezná soužení mé</i>
	Píseň č. 8	-	✓	0	1 (Chovanky)	0	<i>Chvilé nadějí</i>
	Píseň č. 9	✓	✓	0	-	0	<i>Adieu</i>

Obraz Čtvrtý	Píseň č. 10	✓	✓	0	0	1 (David)	Ze tří slov, ponechána pouze 1.
	Píseň č. 11	✓	–	1 (David, chovanky)	0	0	–
Obraz Pátý	Píseň č. 12	✓	–	1 (David)	0	0	–
Obraz Šestý	Píseň č. 13	✓	–	1 (Frederika)	0	0	–
	Píseň č. 14	✓	✓	0	0	0	–
Obraz Sedmý	Píseň č. 15	✓	–	1 (David)	0	0	–
	Píseň č. 16	✓	–	1 (David)	0	0	–
Obraz osmý	Píseň č. 17	✓	✓	0	0	1 (Ranom, chovanky)	Ponechám pouze refrén
	Píseň č. 18	–	✓	0	1 (Patronka)	0	<i>Koukám a vidím</i>
	Píseň č. 19	✓	✓	0	0	1 (Chovanky)	<i>Mineralli</i>
	Píseň č. 20	✓	✓	0	0	1 (Všichni)	–
CELKEM		17	12	8	4	6	

6. 1. 2. Archivní materiály

Archivní materiál č. 1: Autorský honorář Richard Pogoda: *Princ a chud'as*.

[SOKA Olomouc, f. M5-88: Divadlo Oldřicha Stibora Olomouc: k. 89, Dc 272, Plány představení 1974–1975, Princ a chud'as.]

 DIVADELNÍ A LITERÁRNÍ AGENTURA

VYŠEHRADSKA 28, PRAHA 2 - NOVE MĚSTO
TELEFON 29 66 51-55

Vaše značka: Naše značka: 2211/W
PRAHA dne 18. února 1974

Divadlo Oldřicha Stibora
O l o m o u c

27. II. 1974

Vážený soudruzi,

za scénickou hudbu, kterou pro Vaše divadlo ke hře " PRINC A CHUD'AS " vytvořili p. Richard Pogoda navrhujeme autorský honorář :

a) jednorázový za	— taktů pro	4 nástrojů	Kčs	—
	à Kčs	—	"	—
	za 1443 taktů písní à Kčs	2,50	"	3.607,50
	za 1443 taktů metodramu à Kčs	1,50	"	2.164,50
	aranžmá		celkem Kčs	5.772,-

b) provozovací za užití hudby v trvání cca 40 minut ve výši 3,5 % z hrubé tržby.

Očekáváme Vaše vyjádření do 8 dnů. Po uplynutí této lhůty budeme předpokládat, že s návrhem souhlasíte a provedeme fakturaci.

S pozdravem
D I L I A
divadelní odbor

649/71

Na vědomí: p. Richard Pogoda
Gottwaldova 22
O l o m o u c

Na základě nového sdělení divadla i autora posíláme nový honorářový návrh. Zrušte laskavě návrh ze dne 6.2.1974.

Archivní materiál č. 2: Výroční zpráva Amatérského studia DOS.

[SOkA Olomouc, f. M5-88: Divadlo Oldřicha Stibora Olomouc: k. 89, Dc 272, Plány představení 1974–1975, Princ a chud'as.]

DIVADLO	OLOMOUČ
Došla dne	13. IX. 1974
Příslušec	

669/74

Výroční zpráva Amatérského studia DOS za období září 73–srpen74.

Výbor Studia pracoval ve složení: Vlastimil Dlabal, předseda,
Eva Pogodová, pokladní
Josef Dušek a Zdenek Havel.
V období do prosince 1973 ještě Marcela Arelyová.

1. Hlavní činnost Studia se zaměřila na nastudování hry Princ a chud'as, která měla premiéru 20. února 1974. Do 31. srpna 74 bylo provedeno 33 představení, z toho 14 pro DOS, 17 na festivalech a přehlídkách a 2 ve vlastní režii.

Na přehlídkách a festival jame získali tyto ceny:

okresní přehlídka ve Velké Bystřici	: Pogoda-cena za hudbu
krajská přehlídka v Přerově	: hlavní cena
festival Napajedla	: hlavní cena putovní pohár
festival Hadalavice	: hlavní cena herecká cena Z.Havel
mezikrajská přehlídka Krnov	: hlavní cena putovní štít herecká cena V.Hloužkov
celostátní přehlídka Písek	: zvláštní cena poroty
celostátní přehlídka Hronov	: hlavní cena MK SSR herecká cena Z.Havel cena za hudbu R.Pogoda

Je naším záměrem udržet Prince na repertoáru během celé další sezóny s představením jednou za 3-4 týdny.

2. Výchovně-kulturní činnost: K rozšíření přehledu o musikalo-
vých inscenacích jsme uspořádali zájezd na představení Žandáři
a zbojníci polských autorů Bryl-Gartnerová v provedení Státní-
ho divadla v Brně a filmového muzikálu West side story v Pro-
stějově.

3. Společenská činnost: Výbor uspořádal po premiéře Prince
slavnostní večeři pro členy a pozvané hosty. Dále zájezd na
závěrečný večírek festivalu v Napajedlích. Na zakončení sezóny

byl uspořádán večírek s programem, připraveným členy Studia.

4. Spolupráce s DOS: I v letošní sezóně pokračovala činnost členů v činoherních inscenacích DOS: Římská fontána, První den karnevalu, Škola pomluv.

5. Organisačně i finančně největší akcí byl 5 denní zájezd na mezinárodní festival do Kazincbarziku. Mimo maďarských mládežnických souborů na tomto festivalu vystupovaly ještě soubory z Polska, Finska, Jugoslavie. Festivalu jsme se zúčastnili jedním vystoupením. Pro poznání této části Maďarska jsme během pobytu podnikli výlety do blízkých měst Miskolce a Egeru.

Vzhledem ke značným nákladům na zájezd do Maďarska (16.200.-Kčs) rozhodl výbor upustit od dalších zájezdů na divadelní nebo filmová představení i od společného výletu na zahájení sezóny (jako loni do Bušínova). Snahou výboru totiž bylo předat stav pokladny na zhruba stejné výši, na jaké pokladnu přebíral.

6. V průběhu roku při festivalových představeních dostává soubor od pořadatelů věcné dary (většinou obrazy, vázy). Vzhledem k tomu, že soubor nevlastní klubovnu, ve které by mohl tyto předměty uschovávat, rozhodl výbor, aby část těchto darů byla dána jako interní cena Studia jednotlivým členům, kteří se v průběhu sezóny zasloužili o zdárný chod celé práce. Tyto ceny by nebyly udělovány za práci hereckou, ale za obětavou práci pro soubor. Současně výbor doporučuje, aby se z této praxe stala tradice i pro příští léta. Zbývající část darů je ponechána k dalšímu použití jako oficiálních darů Studia.

Jsou uděleny ceny těmto členům:

Jitka Lehárová - za obětavé úsilí, se kterým v mimořádně krátké době se zhostila záskoku, čímž umožnila souboru další reprisy Prince, současně s přihlédnutím k její práci rekvisitářky;

Marie Londevá - za její velice spolehlivou a svědomitou práci rekvisitářky v Červnovém loučení a v Princí;

Eva Pegošová - za její celoroční práci člena výboru ve funkci pokladníka;

Zdena Vamberová - za obětavé úsilí, se kterým i vzhledem ke zdra-

votnímu stavu v inscenaci, i jako náhrada za zájezd do Ma-
ďarska, kterého se nemohla zúčastnit;

Dlabal Vlastimil - za celoroční práci předsedy výboru;

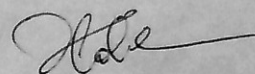
Dostál Pavel - za vysoce aktivní podíl na celém úspěchu Prince;

Dušek Josef - za celoroční práci člena výboru i za soustavnou pomoc
při stavění scény;

Havel Zdenek - za celoroční práci členy výboru a za hlavní díl na
stavění scény;

Šrom Pavel - jako rozloučení při jeho odchodu na dvouletou vojen-
skou službu.

8. Závěrem děkujeme vedení DOS za podporu a pochopení naší práce
a všem členům divadla, kteří s námi spolupracovali za jejich pomoc.
Věříme, že i v nové sezóně bude tato spolupráce účinná a povede
k dobrým výsledkům.

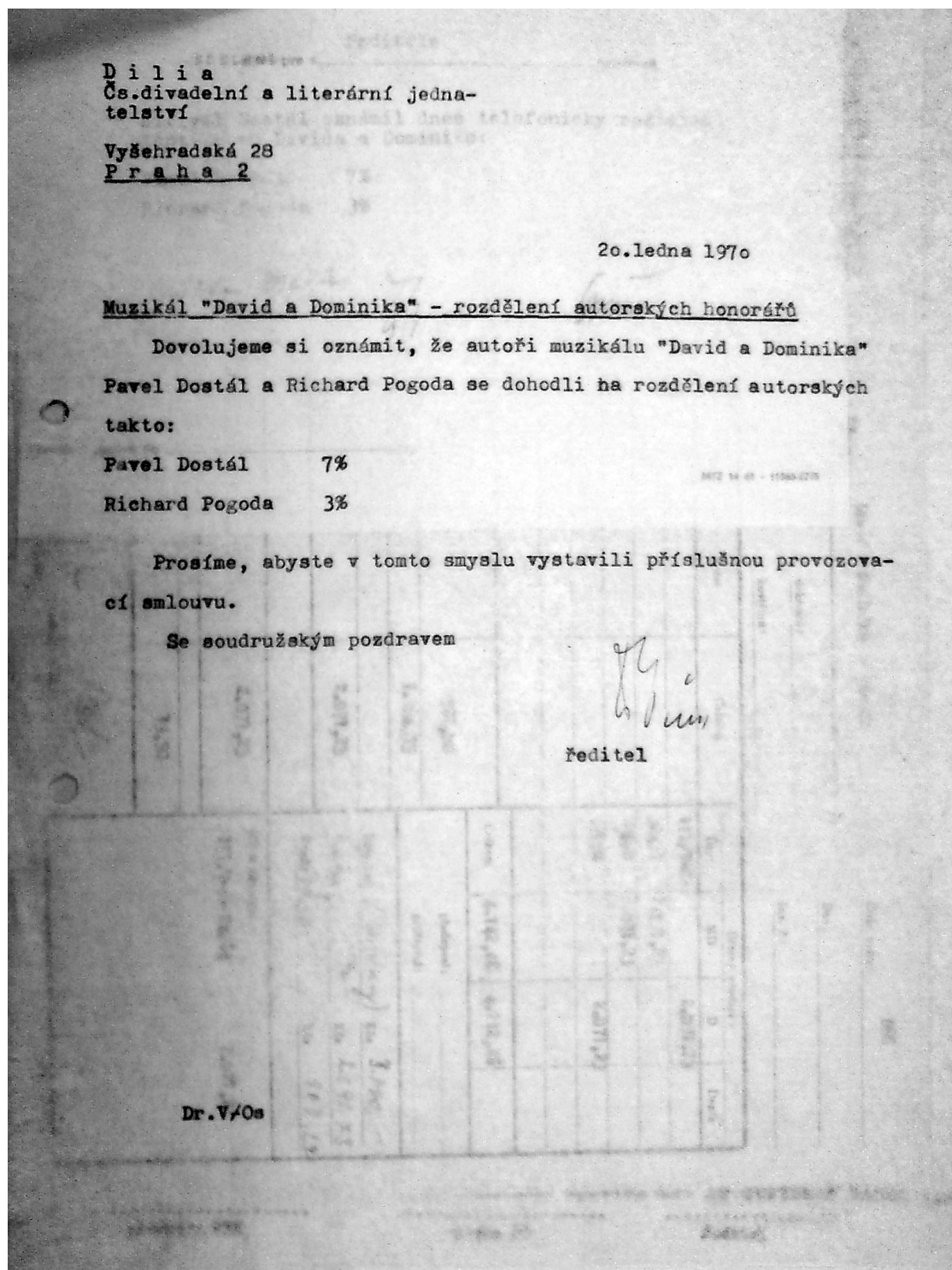

V Olomouci dne 5.zář 1974.

Vlastimil Dlabal

Archivní materiál č. 3: Rozdělení autorských honorářů: *David a Dominika*.

[SOkA Olomouc, f. M5-88: Divadlo Oldřicha Stibora Olomouc: k. 56, Mp 152, Premiéry 1970, David a Dominika.]

Archivní materiál č. 4: Výroba: *David a Dominika*.

[SOka Olomouc, f. M5-88: Divadlo Oldřicha Stibora Olomouc: k. 56, Mp 152, Premiéry 1970, David a Dominika.]

671 02

Divadlo Oldřicha Stibora Olomouc David a Dominika - výroba

Premiéra dne: 30.1.1970 v Hodolanech **Hra:**

Režie: K. Marek dekoraci: S. Kovařík

kostýmů: M. Fradoká Číslo práce: _____

Dne: _____

Inv. č.: _____

VPV / 1 - dekoráční dílny	Materiál	Mzda	Režie	Celkem	Účtový předpis			
					Účet	MD	D	Deník
stolařská dílna	590,77			590,77	111/7-1		1.793,66	
malířská dílna	1.202,89			1.202,89	300/3/1		1.793,66	
zámečnická dílna					070/4		1.793,66	
čalounnická dílna					080/4		1.793,66	
rekvizitárna								
VPV / 1 - celkem	1.793,66			1.793,66				
VPV / 2 - krejčovská a vlásenkářská dílna								
krejčovna pánská								
krejčovna dámská								
vlásenkářská dílna								
VPV / 2 - celkem	1.793,66			1.793,66				
Celkem náklady na výrobu DKP								
Náklady na opravu DKP								

Celkem		3.587,32	3.587,32
předepsal: _____			
zaúčtoval: _____			
Rozpočet	Kčs	1.665,60	
Výsledek	Kčs	1.493,66	
Rozdíl (+, -)	Kčs	128,06	

MZ k účtování: 111/7-1-Dominika 1.793,66

[Signature]
skladní účetní
[Signature]
provozní účetní
[Signature]
vedoucí účetní

mz 15 62 So 9744 7467

Archivní materiál č. 5: Požárně bezpečnostní opatření v divadle: *David a Dominika*.

[SOka Olomouc, f. M5-88: Divadlo Oldřicha Stibora Olomouc: k. 56, Mp 152, Premiéry 1970, David a Dominika.]

Předpremiéra 27. 1. 1970

Divadlo Oldřicha Stibora v Olomouci

V Olomouci dne 25. ledna 1970

Okresní inspekce požární ochrany
Okresní národní výbor
O l o m o u c

Všc: Požárně bezpečnostní opatření v divadle
DAVID & DOMINIKA

Pro inscenaci ..30.1.1970..... 25. 1. 1970 v 18,00 hod.
jejíž premiéra je generální zkoušky

~~ve velkém divadle~~ - v Novém divadle - a na sájezdech byla na základě bezpečnostných provozních předpisů pro divadla /MŠK č.j. 32000/1963-VE/3 ze dne 17. 9. 1963/ schválena tato požárně bezpečnostní opatření:

1. Kouření na jevišti povoleno těmto uměleckým pracovníkům: **není**

jméno obraz

jméno obraz

jméno obraz

jméno obraz

Jmenovaní byli poučeni, že cigarety musí být zapáleny až těsně před vstupem na scénu za přítomnosti člena požární hlídky a po opuštění scény ihned uhašeny v nádobě s vodou.

2. Světla s otevřeným ohněm byla povolena v tomto rozsahu:

lucerna se zažeh. svíčkou počet obraz 6.

druh počet obraz

druh počet obraz

druh počet obraz Tomeček, Dostál, Denešová - připravuje

Vančura s otevřeným ohněm manipulují

Jmenovaní byli poučeni, že světla smí být zapálena teprve těsně před vstupem na scénu za přítomnosti požární hlídky a uhašena ihned po odchodu ze scény.

3. Použití stříelné zbraně bylo povoleno těmto uměleckým pracovníkům:

Dostál /živý střel z popl. pistole/ 1. na scéně

jméno VANČURA /2x výstřel z popl. pistole/ obraz 1. za scénou vlevo

jméno obraz

Za dodržení bezpečnostních předpisů při náplni zbraně odpovídá rekvizitář. Umělci byli poučeni, že zbraň při výstřelu nesmí být namířena proti člověku ani proti hořlavému materiálu.

4. Jiné efekty s otevřeným ohněm

nejsou

.....

.....

.....

Za správnou dávku chemikálií, umístění na nehořlavé podložce, zabezpečení proti rozstříknutí a navlhčení předmětů v okolí odpovídá rekvizitář. Účinkující byli poučeni, že plamen musí být vzdálen nejméně půl metru od jakýchkoliv hořlavých předmětů.

inž.arch. Jiří Procházka v.r. Miloslav Opletal v.r. Dr. Světozar Víták v.r.

.....

předseda PTK orgán PO ředitel

DIVADLO
OLOMOUC

Archivní materiál č. 6: Sdělení o omezení délky představení: *Princ a chud'as*.

[SOkA Olomouc, f. M5-88: Divadlo Oldřicha Stibora Olomouc: k. 89, Dc 272, Plány představení 1974–1975, *Princ a chud'as*.]

ŘEDITELSTVÍ DIVADLA OLDŘICHA STIBORA

V Olomouci dne..... 17. 9. 1973

SDĚLENÍ pro s..... Jiřího Kroce, zde.....

Přečetl jsem si texty písní do *Krále a chud'ase*, které jsou celkem pěkné a přiměřené. Překvapuje mne však velký rozsah písňových textů, které podle odhadu představují hodně více než hodinu hry. Pro -
sím, abyste považoval za závazné mé rozhodnutí, že celá hra nesmí trvat déle než dvě hodiny /jelikož překračování takto vymezeného času narušuje možnosti večerních představení/. Myslím proto, že bude nutné písničky, které nepomáhají dramatickému pohybu děje vypustit a u ostatních snížit počet slok. Nebylo by dobré, kdybychom po řadě zkoušek stáli společně znovu před problémem, jak zkrátit hru o třetinu. Přílišná délka představení by neodpovídala ani žánru ani vnímavosti mladých diváků.

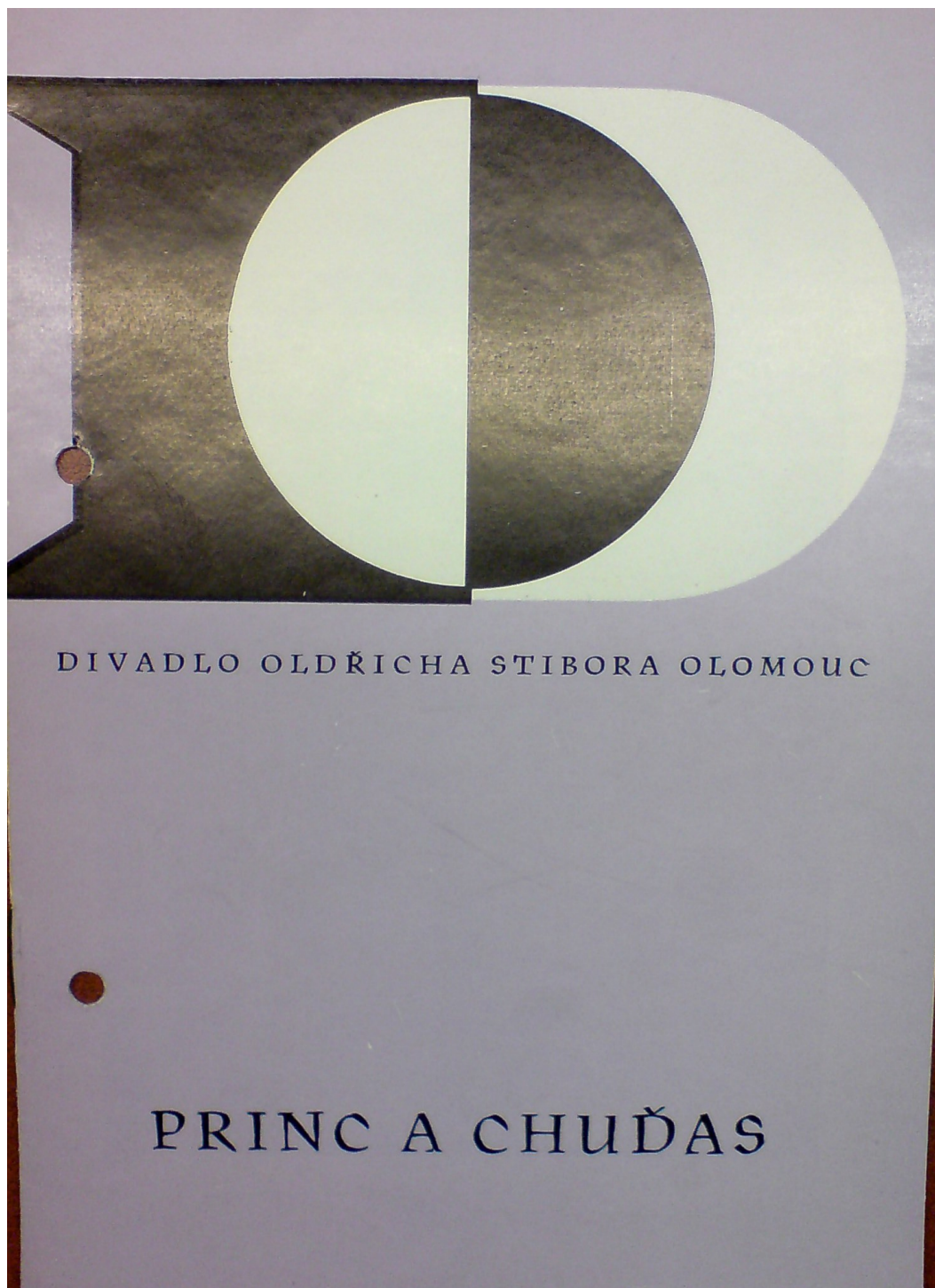
PROSÍM O ZPRÁVU DO.....

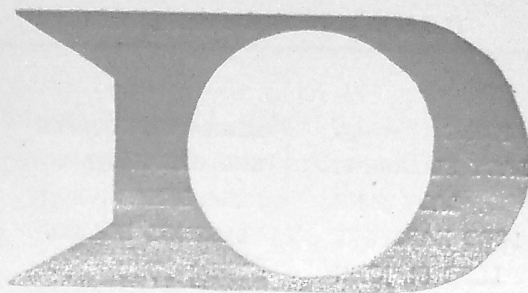
DIVADLO
OLDŘICHA STIBORA
OLOMOUC
ředitel.....

Archivní materiál č. 7: Program k inscenaci: *Princ a chud'as*.

Amatérské studio SDOS, 1974.

[SOkA Olomouc, f. M5-88: Divadlo Oldřicha Stibora Olomouc: k. 89, Dc 272, Plány představení 1974–1975, Princ a chud'as.]

G. KÁRPÁTHY — R. POGODA — J. KROC

PRINCA CHUĐAS

MUZIKÁL O DVOU DÍLECH PODLE M. TWAINA

S POUŽITÍM PŘEKladU F. STIERA

REŽIE	JIRÍ KROC
CHOREOGRAFIE	JIRÍ ČADA
SCÉNA	ZDENĚK HAVEL
KOSTÝMY	MILUŠE HRADSKÁ
HUDEBNÍ NASTUDOVÁNÍ	RICHARD POGODA

PREMIÉRA 20. ÚNORA 1974 ● NOVÉ DIVADLO

OSOBY A OBSAZENÍ

PRINC EDWARD	ZDENA VAMBEROVÁ
LADY ELIZABETH	EVA EREMIÁŠOVÁ
LADY JANE	JITKA LÉHAROVÁ
LORD HARTFORT	VLASTIMIL DLABAL
LORD St. JOHN	ČENDA ŠVEC
HUMPHREY	DMITRIJ DENČEV
TOM	ZDENĚK HAVEL
CANTY	ROMAN TOMEČEK
PÁTER ANDREW	ZDENĚK KOLMAŠ
BET	JAROSLAVA BILÁ
1. CHLAPEC	EVA POGODOVÁ
2. CHLAPEC	MAJKA BOHÁČKOVÁ
HENDON	JOSEF DUŠEK
ČERNÁ BESS	VĚRA HLOUŽKOVÁ
YOKEL	PAVEL ŠROM
SOUDCE	RICHARD POGODA
HALAPARTNÍK	JIRÍ STANĚK
NOSIČ VODY	JIRÍ LAMAČ
DVORNÍ DÁMA	MARIE LONDOVÁ
1. MUŽ	EMIL MOČIČKA
2. MUŽ	JAN MÁJ
1. ŽENA	RENATA KRUPÍČKOVÁ
2. ŽENA	SYLVA MACIUCHOVÁ
3. ŽENA	VĚRA PECHALOVÁ
4. ŽENA	EVA HOLASOVÁ
ZLODĚJI, MRZÁCI, BEZZEMCI	

DOPROVODNÁ HUDEBNÍ SKUPINA:
KATEŘINA HUDCOVÁ, JOSEF ČERNÝ, ČENDA ŠVEC,
JIRÍ HUDEC A RICHARD POGODA

PŘEDSTAVENÍ ŘÍDÍ JIRÍ HLAVÁČ A JAN VAMBERA

MARK TWAIN

vlastním jménem Samuel Langhorne Clemens, syn soudce z městečka Hanibal ve státě Missouri, prožil své dětství na břehu legendární řeky Mississippi, která se mu tak nesmazatelně vtiskla do vědomí, že se záhy stal kormidelníkem oněch kolesových parníků, které jako chlapec s okouzlením pozoroval z břehu. Obchodní krize po občanské válce vyhnala bývalého kormidelníka daleko na Západ; dostavíkem dorazil až do Nevady, kde byla objevena stříbrná ložiska. Tam se Twain po neúspěšném hledání „štěstí v podobě stříbrné žíly“ stal redaktorem místních novin a tehdy začal psát své první povídky. Ty podepisoval už nově zvoleným jménem Mark Twain, což není nic jiného než volání měřiče hloubky na Mississippi (mark twain — rovné dva), které znamenalo volnou vodu pro další plavbu. První významnější úspěch se dostavil s povídkou PROSLULÝ SKÁKAVÝ ŽEBRÁK Z OKRESU CALAVERAS (1865), v níž se objevily všechny charakteristické rysy Twainova spisovatelského umění — smysl pro humor, jasný a stručný styl a přiléhavost výrazů. Z dalších děl jsou dodnes nepřetržitě překládány dvě knihy, vzešlé ze vzpomínek na dětství, a to DOBRODRUŽSTVÍ TOMA SAWYERA (1876) a DOBRODRUŽSTVÍ HUCKLEBERRYHO FINA (1884). Řece Mississippi pak věnoval ještě knihu ŽIVOT NA MISSISSIPPI (1883).

Dnes uváděná dramatizace PRINC A CHUĎAS vychází z novely stejného jména, která byla napsána v roce 1882. Svým historickým zařazením nás zavádí do 16. století, ale nebyl by to ani Twain, kdyby z tohoto zdánlivě historického námětu nevytěžil řadu ironických i moudrých postřehů k současnosti, kdyby právě on nepřipomněl, že „šaty by neměly dělat člověka“.

rl

Zdena Vamberová (PRINC EDWARD)
Zdeněk Havel (TOM)

MENŠÍ UČEBNICE SVĚTOVÉ LITERATURY

Někde na počátku literatury leží období, kdy byly verše neoddělitelně spojeny s hudbou, zpěvem a tancem; někde tam jsou společné kořeny literatury a divadla. S postupem času se vytvořily dvě — zdánlivě na sobě nezávislé — řady: řada textů určených pro čtení a řada textů určených pro divadelní provedení. Obě tyto řady se po mnohokrátě znovu spojovaly, stejně tak jako se čas od času spojovaly jiné řady (např. lyrika s hudbou — některé básně našeho národního obrození se stávaly písněmi; nebo v dnešní době: zpívané poezie). A tak ona původní jednotka hudby, tance, zpěvu a literatury neustále vyplouvá na povrch. Velmi markantní je to u nově vzniklého žánru, který bývá běžně označován jako **muzikál**. Většina těch nejlepších vzniká z hodnotných literárních předloh (např. MUŽ Z MANCHY ze Cervantova DONA QUIJOTA, ZORBA podle románu Kazantzakisova, LOŽ KOMEDIANTŮ podle románu E. Ferberové atd.) a novým spojením hudebních a tanečních složek s dramatizovanou předlohou se vytváří nová divadelní hodnota.

Také Studio amatérského divadla uvedlo řadu představení, která jsou dramatizacemi hodnotných literárních předloh. Muzikálová podoba známé knihy E. Kästnera Emil a detektivové byla uvedena pod názvem KDYBY VŠICHNI KLUCI SVĚTA, volná adaptace Aristofonovy Lysistraty pod názvem KDYBY VŠECHNY HOLKY SVĚTA. Úspěšné bylo uvedení dramatizace Twainovy knížky TOM SAWYER OD ŘEKY MISSISSIPPI. Dnes tuto řadu doplňujeme dramatizací a muzikalizací Twainovy novely PRINC A CHUĐAS a obracíme tak další list „menší učebnice světové literatury“.

Veškerá práva k provozování tohoto díla zastupuje DILIA Praha

54. SEZÓNA

PROGRAM
DIVADLA OLDŘICHA STIBORA
OLOMOUC

ŘEDITEL Dr. SVETOZAR VÍTEK
vyznamenaný Za vynikající práci

AMATÉRSKÉ STUDIO DOS
VEDOUCÍ JIŘÍ KROC

GRAFICKÁ ÚPRAVA FRANTIŠEK BĚLOHLÁVEK

PROGRAM PŘIPRAVIL RADOŠLAV LOŠŤÁK

FOTOGRAFIE IVAN ŠIMÁČEK

VYTISKLY
MORAVSKÉ TISKAŘSKÉ ZÁVODY, n. p.,
OLOMOUC, TRÍDA LIDOVÝCH MILICÍ 3

CENA 0,90 Kčs

Archivní materiál č. 8: Program k inscenaci: *Princ a chudás*.

Divadlo Dostavník Přerov, 2004.

[www.divadlodostavnik.cz]

 **DIVADLO
DOSTAVNÍK**
PŘEROV
uvádí muzikál

PRINC A CHUĐAS

M. TWAIN
P. DOSTÁL - R. POGODA

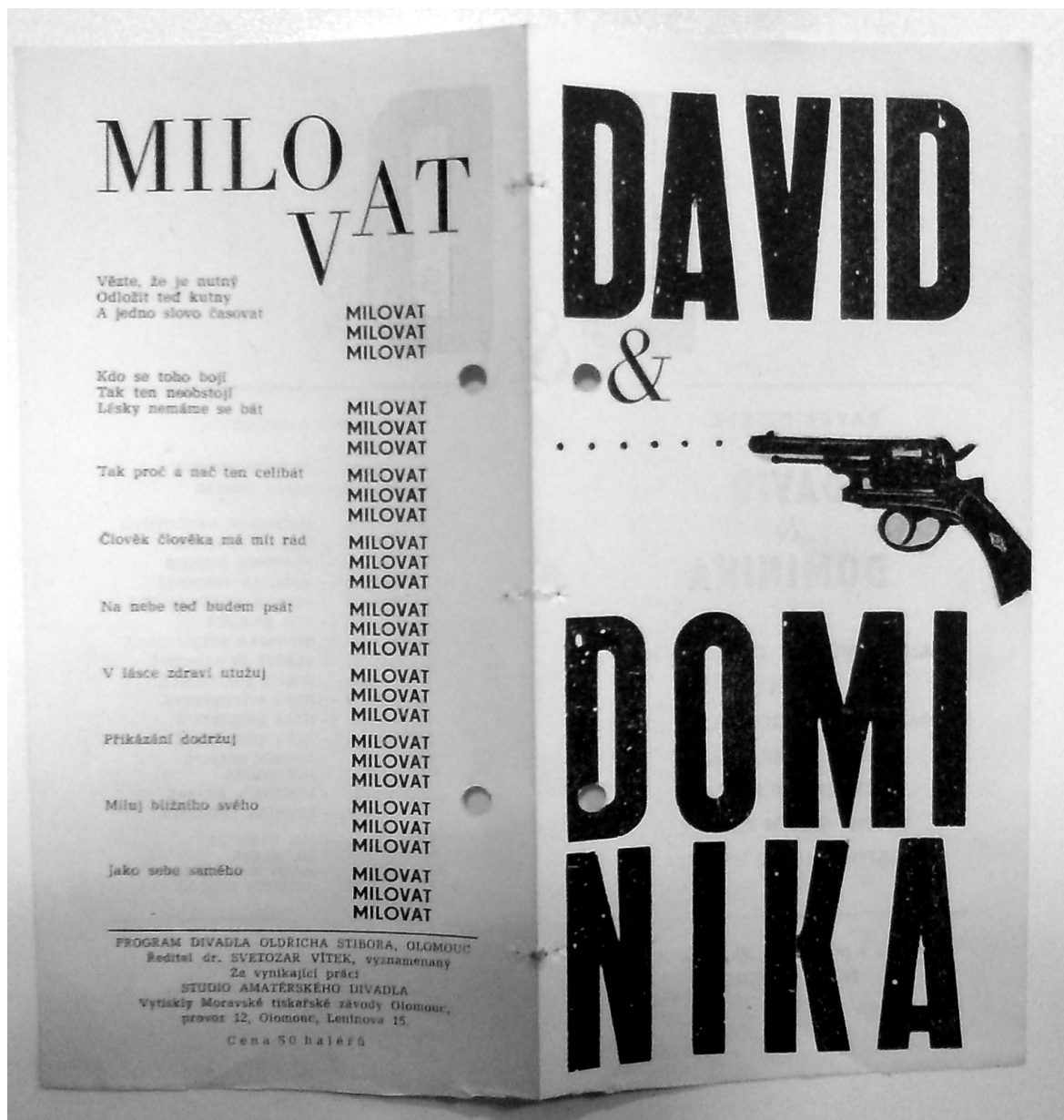

PREMIÉRA 7. DUBNA 2004
VELKÝ SÁL MĚSTSKÉHO DOMU
V PŘEROVĚ

Archivní materiál č. 9: Program k inscenaci: *David a Dominika*.

Amatérské studio SDOS, 1970.

[SOkA Olomouc, f. M5-88: Divadlo Oldřicha Stibora Olomouc: k. 56, Mp 152, Premiéry 1970, David a Dominika.]

D & D

PAVEL DOSTÁL

DAVID & DOMINIKA

BLÁZNIVÝ MUZIKÁL O OSMI A PŮL

OBRAZECH

HUDBA RICHARD POGODA A VL. DITRICH

REŽISÉR KAMIL MAREK

CHOREOGRAF JIRÍ ČADA

SCÉNA SLAVOJ KOVAŘÍK

KOSTÝMY MILUŠE HRADSKÁ

Premiéra v pátek dne 30. ledna 1970
NOVÉ DIVADLO

OSOBY A OBSAZENÍ:

David — RICHARD POGODA
Dominik — PAVEL DOSTÁL
Maria
představená — JAROSLAVA DENČEVOVÁ
Frederik — ROMAN TOMEČEK
Jimmy — VLADIMÍR DITRICH
Carmencita — MARCELA ŠPIČKOVÁ
Isabella — BLANKA ROZEHNALOVÁ
Rosita — EVA BÍLKOVÁ
Chuanita — MICHAELA STEJSKALOVÁ
Beatrice — VLASTA TOMANKOVÁ
Margareta — ZDENA KOLMAŠOVÁ
Lucia — JITKA GÄRTNEROVÁ
Inez — JITKA RŮŽICKOVÁ
Conchita — VĚRA FECHALOVÁ
Padre — ZDENĚK KOLMÁŠ
 — JAN PĚCINA
Ramón — VLASTIMIL DLABAL
H P — LUDMILA PĚCINOVÁ
4 Caballeros — JAN VAMBERA,
 ZD. HAVEL
 MILOŠ ZATLOUKAL,
 ANTONÍN ZDRAŽIL

Inspiciant Jan Vambere
Text sleduje Eva Holasová
Odahrává se někde v jižní Americe

Archivní materiál č. 10: Program k inscenaci: *Klášterní tajemství aneb David a Dominika*.

Divadlo Dostavník Přerov, 2004.

[www.divadlodostavnik.cz]

DIVADLO
DOSTAVNÍK
PŘEROV

UVÁDÍ
NAIVNÍ HUDEBNÍ CRAZY-KOMEDII
PAVLA DOSTÁLA
a
VLASTY HARTLOVÉ

**KLÁŠTERNÍ
TAJEMSTVÍ**

aneb
**DAVID
A DOMINIKA**

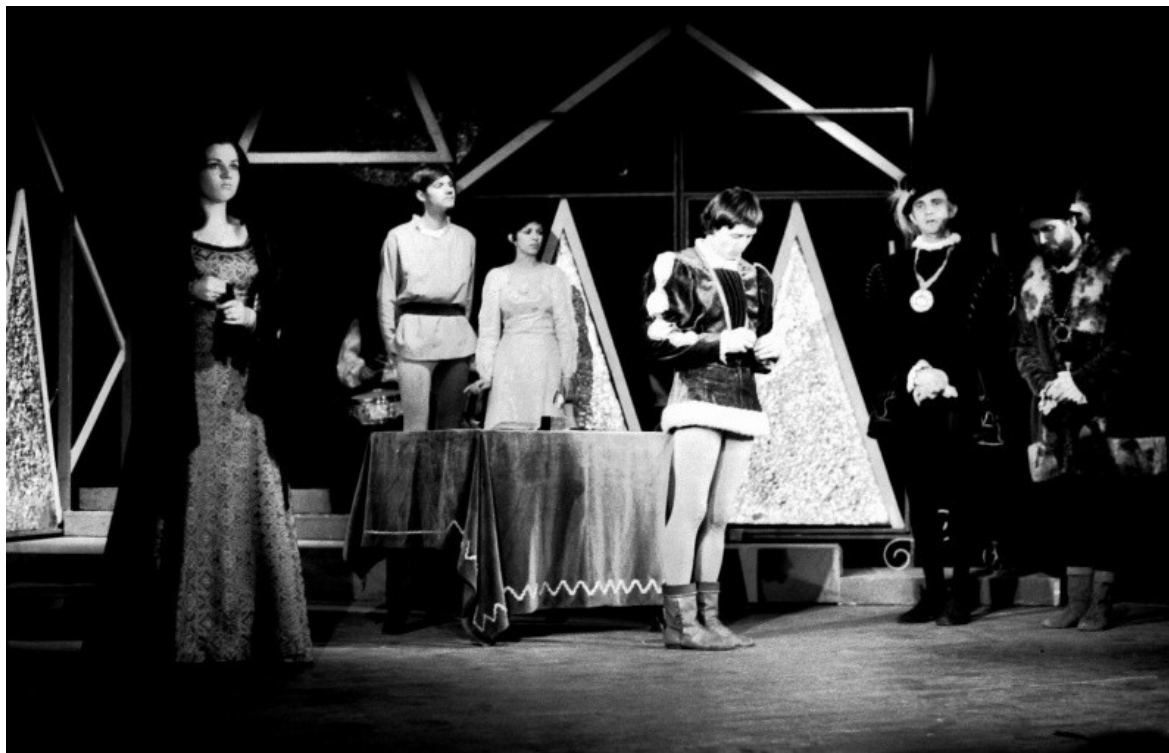
PREMIÉRA 6. BŘEZNA 2006
VELKÝ SÁL MĚSTSKÉHO DOMU
V PŘEROVĚ

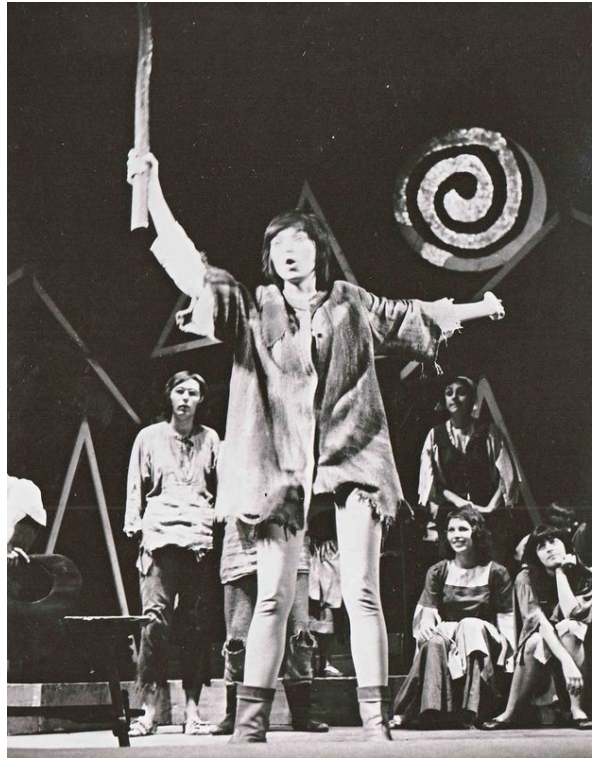
6. 2. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

Obrazová příloha č. 1: *Princ a chud'as* (1974).

Fotografie z inscenace Amatérského studia SDOS v Olomouci.

[<http://www.amaterskedivadlo.cz/index.php>]

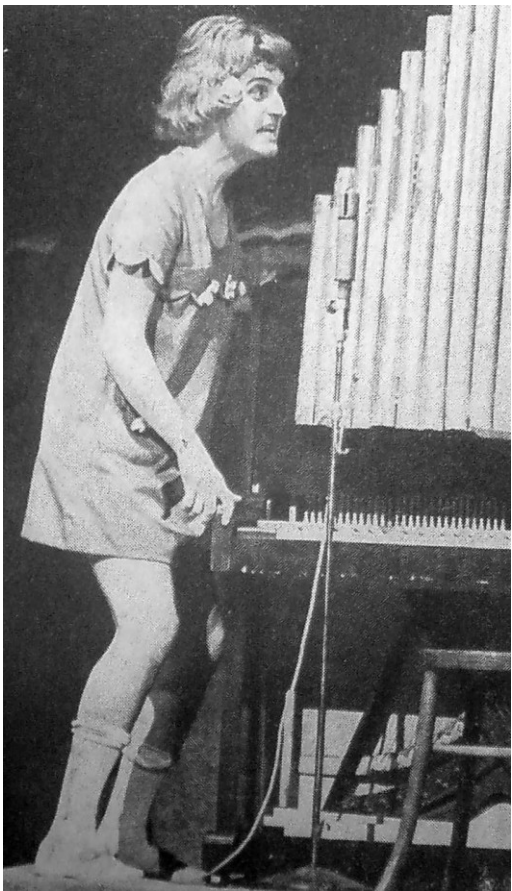

Obrazová příloha č. 2: *David a Dominika* (1970).

Fotografie z inscenace Amatérského studia SDOS v Olomouci.

[Soukromá sbírka Vlasty Hartlové: Fotografická sbírka z představení *David a Dominika* (1974). Olomouc, 8. 2. 2011.]

Obrazová příloha č. 3: *Princ a chud'as* (2004).

Fotografie z inscenace Divadla Dostavník Přerov.

[<http://www.divadlodostavnik.cz>]

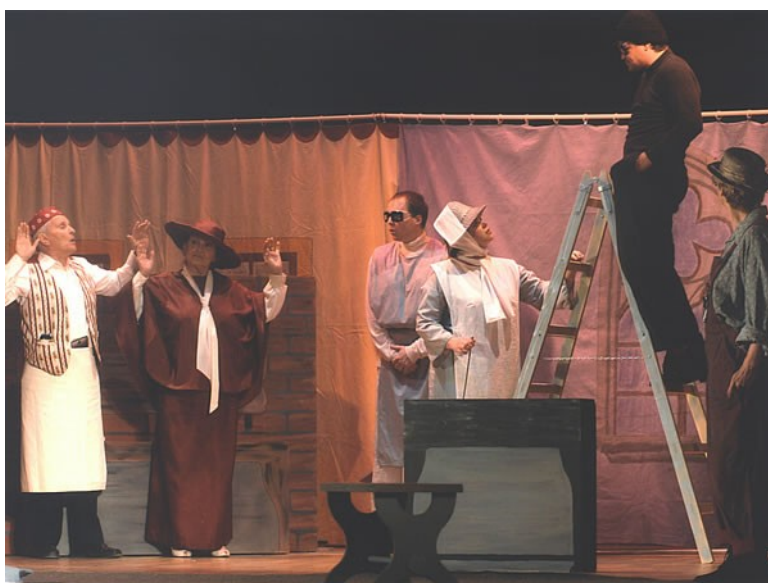

Obrazová příloha č. 4: *David a Dominika* (2006).

Fotografie z inscenace Divadla Dostavník Přerov.

[<http://www.divadlodostavnik.cz>]

7. SUMMARY

The thesis deals with the research of the Dostavník Theatre Přerov and its musical-comedy production following the year 1989. The attention is centred on the musical plays of the authors Pavel Dostál and Richard Pogoda in the context of their previous production in the Amateur Studio of Oldřich Stibor State Theatre.

My aim is to comprehend the transformation of the plays under the new directorial leading on the examples of the plays *David and Dominika* (*Monastic Secret or David and Dominika*⁹⁶), *The Prince and the Pauper*. I also pay attention to the uniqueness of both theatre groups and the general cultural-societal background from which they appeared and in which they performed their function. The historical context provides brief information about the history of the Amateur Studio SDOS from its beginnings until the end of the activity of the authors Dostál – Pogoda, and a summary of the history of the Dostavník Theatre Přerov. The time frame of the thesis is given by the period following the year 1989; this period is compared with the previous years that gave birth to the pre-patterns of the later work of the Dostavník Theatre Přerov including some selected plays. The year 1989 was very significant for the changes in the political system of Czechoslovakia. Therefore, the focus of this thesis is also to analyse how the change in the society caused by the fall of the communism affected the production of the Dostavník Theatre. I give a general draft on the roots of the musical comedy by depicting the specific terms in Czechoslovakia in this area.

The basic method of the thesis is a historiographic research. Firstly it is a searching, then an analysis of the relevant sources, a description of a theatre event, and, in the conclusion, it is an interpretation of the gained image. This graduation thesis, which is a contribution to the history of the Czech theatre, is focusing on the analysis of the different poetics in the frame of the given theme – the works of the Dostavník Theatre Přerov and its selected plays in comparison with the authentic plays of Pavel Dostál and Richard Pogoda, created in the Amateur Studio of the Oldřich Stibor State Theatre in Olomouc.

⁹⁶ Altered name of the play of The Dostavník Theatre Přerov.